

BORSODI KÖNYVTÁROS

A MISKOLCI II. RÁKÓCZI FERENC KÖNYVTÁR TÁJÉKOZTATÓJA

„A könyv a szocialista kultúra
leghatalmasabb fegyvere!”

(Gorkij)

II. Rákóczi Ferenc Könyvtár.

2

MISKOLC

1960 augusztus

7

Tartalomjegyzék

Merényi József: Alkotmányunk ünnepének köszöntése — — — —	1
Szőnyi László: Készüljünk fel az őszi—téli olvasómozgalmi munkára	1
Hubay László: Falusi könyvtáraink állományhelyzete — — — —	2
Bárdoss Józsefné: Gyermekolvasókkal való foglalkozás a községi könyvtárakban — — — — — — — — — — — — — —	3
Gáspár Mihály: Miskolc könyvtárai a munkásosztály művelődéséért	4
Szlezák Imre: Hogyan segíti a népkönyvtár a községi tanács munkáját? — — — — — — — — — — — — — —	6
Cserhádi János: A kohászati dolgozók könyvtári ellátottsága Miskolcon — — — — — — — — — — — — — —	7
✓ Orosz Mihály: Járási könyvtár, Sátoraljaújhely — — — — —	8
Tóby Antalné: A ricsei községi könyvtárról — — — — —	11
Gáspár Mihály: Három új könyvtár három hónap alatt — — — — —	11
✓ Orosz Mihály: Az ónodi népkönyvtárban — — — — —	11
Az Ünnepi Könyvhét irodalmi rendezvényeiből — — — — —	13
Kazincbarcikán történt — — — — — — — — — — — — — —	14
Levél a Borsodi Könyvtáros olvasóihoz — — — — — — — — — —	10
Könyvtáraink életéből — — — — — — — — — — — — — —	14

BORSODI KÖNYVTÁROS

A MISKOLCI II. RÁKÓCZI FERENC KÖNYVTÁR TÁJÉKOZTATÓJA

Alkotmányunk ünnepének köszöntése

A kultúra munkásai minden évben lelkesen ünneplik augusztus 20-át, a magyar dolgozó nép első igazi alkotmányának születésnapját. Egész népünket érdeklő, a társadalom fejlődését nagy lépésekben előrevivő gazdasági és társadalmi produktumok mellett — azokkal együtt —, a kulturális élet szerteágazó rendszere behálózza az egész nemzet testét, hogy siettesse a szocializmus növekedését, a kommunista társadalom megszületését.

Lenin több, mint 60 évvel ezelőtt megállapította, hogy „Tudás nélkül a munkás védtelen, a tudással ök: az erő.” Ez a megállapítás több, mint félszázaddal ezelőtt is igazság volt, amely tanulásra serkentette a munkásosztály legjobbjait, a forradalmárokat. Napjainkban, amikor „minden hatalom a dolgozó népé”, hatványozottabban érvényesül az idézett igazság, mert most nem demokratikus emberi jogokért, nem a hatalom kivívásáért harcol a munkásosztály, hanem a hatalom birtokában a legfejlettebb társadalom, a kommunista társadalom felépítéséért. A tanulás ma már nem csupán joga a munkásnak, hanem elemi kötelessége. A hatalom birtokosának a különböző szakmákon túl el kell sajátítani az államvezetést, a nevelés tudományát, be kell hatolni a természet és a társadalmi élet rejteibe, meg kell ismerni a rendkívül bonyolult világot. A megismerés nem egyszerű folyamat, kezdeni meg-

het, de befejezni nem. A bonyolult folyamatban az egyik legfontosabb segédeszköz a könyv, mint az emberi gondolkodás rögzítésének egyik lényeges változata.

A könyvtárak dolgozói csak úgy végezhetik munkájukat kielégítően, ha maximálisan törekszenek a dolgozók kulturális igényeinek kielégítésére. Sokoldalú a könyvtári munka, a tanulni és szórakozni vágyó felnőtt dolgozó és az ifjúság kulturális igényeit kell kielégíteniök; azonkívül körültekintő és sajátos pedagógiai ráhatással meg kell szeretetni a könyvet azokkal, akik az élet más területein keresik „kultúrvágyaik” kielégítését, vagy még nem kaptak rá az olvasás jó ízére.

Még arra szeretném felhívni a könyvtárosok figyelmét: ne idegenkedjenek a verses kötetek beszerzésétől és propagálásától sem. A versek érdeklik az olvasókat, melyek erősen segítik finom és nemes érzések kialakulását.

A kultúrát nem önmagáért terjesztjük, hanem a szocializmus építésének nagy ügyét szolgáljuk vele. Éppen ezért a könyvtárszolgálat terén is tegyünk meg mindent a gyorsabb fejlődés érdekében, hogy sok-sok embernek barátja, kedves kísérőtársa legyen a könyv.

Merényi József
megyei tanács művelődésügyi osztály
előadója

Készüljünk fel az őszi-téli olvasómozgalmi munkára

Népkönyvtárosaink részére rendezett nyári tanfolyamon több olyan konkrét feladattal foglalkoztunk, melynek megvalósításához megyénk minden könyvtárosának közreműködésére szükség van. Tekintettel arra, hogy a tanfolyamon nem minden népkönyvtárosunk vehetett részt, szükségesnek tartjuk e lap hasábjain foglalkozni ezekkel.

Főbb feladatainkat az alábbiakban foglalhatom össze: Növeljük a felnőtt dolgozók számát az olvasók táborán belül; emeljük az ismeretterjesztő művek forgalmát; fokozott gonddal foglalkozzunk a KISZ-korosztályú fiatalokkal; segítsük a termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztését, a meglévő termelőszövetkezetek megszilárdítását; szélesítsük ki propagandamunkánkat; javítsuk meg könyvtáraink nevelő munkáját.

Nézzük ezeket egyenként. Megyénk lakosságának 7,66 százaléka iratkozott be a tanácsai könyvtárakba az év első felében. A beiratkozott olvasóknak 41,4 százaléka gyermek, 14 éven aluli, s csak 58,6 százaléka felnőtt, 14 éven felüli. Bár a számok az elmúlt évekhez viszonyítva bizonyos javulást mutatnak, de még mindig igen nagy azoknak a felnőtteknek a száma, akik távol vannak a könyvtártól, a könyvtől. Sok még az olyan dolgozó, munkás és paraszt, aki nem izlelte meg az olvasás örömeit, alkikhez még nem jutott el a szellemi javak terméke, a könyv. Több tízezer munkást és paraszti dolgozót kell megnyernünk az olvasásnak, a tanulásnak, bevonni őket a könyvtárak hatáskörébe.

Az olvasók számának növelése mellett, ezzel párhuzamosan jelentkezik a kölcsönzött kötetek számának emelési igénye is. Az 1959-es évi forgalmi adatok elemzése azt mutatta, hogy egy-egy beiratkozott olvasó — átlagosan — 12,5 kötet könyvet olvasott el népkönyvtárainkban, azaz havonta egyet. S ha figyelembe vesszük azt, hogy a gyermekek gyakrabban cserélik a kivitt könyveket, hamarabb olvassák el azokat, úgy azt kell megállapítanunk, hogy egy-egy felnőtt dolgozó kb. csak 6—8 könyvet olvasott el egy év alatt. Az pedig nagyon kevés. Arra nincsenek pontos adataink, hogy a kikölcsönzött művek műfajilag hogyan oszlanak meg népkönyvtárainkban, de tapasztalataink alapján arra a következtetésre kellett jutnunk, hogy a forgalom tetemes hányadát a szépirodalmi művek teszik ki, míg az ismeretterjesztő művek forgalma kevés. A tapasztalatok azt is mutatják, hogy sok könyvtárunkban maguk a könyvtárosok sem ismerik az ismeretterjesztő műveket, s ezért nem is ajánlják, pedig az utóbbi években igen sok jó, hasznos ismeretterjesztő mű jelent meg, s jutott el falusi könyvtárainkba is.

Több helyen tapasztaltuk azt is, hogy e könyvek elhelyezése körül is hiba van. Sokszor úgy éreztük, mint ha ezeket a műveket el akarnák dugni a dolgozók elől. Az ismeretterjesztő művek különösen alkalmasak arra, hogy azok olvasása következtében a dolgozók látóköre szélesedjék, hogy mindennapi munkájukhoz segítséget nyújtsanak.

Elgondolkodtató az a jelenség, hogy falusi könyvtárainkban a KISZ korosztályba tartozóknak alig néhány százalékát találjuk. Ha az okokat vizsgáljuk, kétségtelenül szerepet játszik ebben az a körülmény is, hogy az általános iskola elvégzése után sokan elkerülnek falujukból középiskolákba, tanulmányukba, de az otthonmaradottak közül alig néhány marad meg olvasóul. A tapasztalatok azt mutatják, hogy éppen a KISZ korosztályba tartozó 15—26 éves korúak a legkevésbé látogatják a könyvtárakat. Ez a körülmény elgondolkodtató, s cselekvésre kell hogy mozgósítsa népkönyvtárosainkat. Vegyék fel a kapcsolatot könyvtárosaink a KISZ-szervezetekkel, hogy azok tagságukat mozgósítsák a József Attila olvasómozgalomba való bekapcsolódásra: biztosítsák a mozgalom könyveit számukra. Nagyon helyesen jár el az a pedagógus, aki az iskolából kikerült fiatal sorsának további alakulását is figyelemmel kíséri. Nem lehet számunkra közömbös, hogy a ma még iskolás olvasó — a jövő felnőttje — miután az iskolát elhagyta, hogyan fejlődik. A KISZ-szervezetekkel való szoros együttműködés elengedhetetlen követelmény a fiatalokkal való foglalkozáshoz.

Az a hatalmas átalakulás, melynek szemtanúi vagyunk falun, a könyvtári munka területén is érezhető hatását. Az utóbbi két évben ugrásszerűen fejlődött hazánkban a termelőszövetkezeti mozgalom, sok új tsz alakult, s azok a paraszti dolgozók, akik ma még egyedül dolgoznak, egyre közelebb jutnak az elhatározáshoz, hogy a nagyüzemi gazdálkodás útját választják. Ez az egészséges folyamat azonban nem spontán alakult ki, hanem pártunk helyes agrárpolitikájának a következménye. Nagy utat tesz meg a parasztság, amíg eljut a termelőszövetkezetbe való belépési nyilatkozat aláírásáig, de a nehezebb munka ezután kezdődik. Meg kell tanulnia kollektívában dolgozni, a kis parcellák helyett ezer holdakban gondolkodni; szemléletében, gondolkodásában, de magatartásában is új emberre kell válnia. Ez nem könnyű folyamat, de hogy milyen gyorsan

megy végbe, az rajtunk is múlik. Adjunk olyan műveket a kezükbe, melyek gondolkodásra készítenek, elősegítik mindennapi munkájuknak eredményesebb elvégzését, megismertetik mindazzal az újjal, mellyel az új viszonyok között találkoznak. A termelőszövetkezetekkel való jó kapcsolatunk a könyvtári munkára is visszahat: nem egy jól működő termelőszövetkezet segíti a szociális és kulturális alapról a falusi népkönyvtárat. Így válik a jó együttműködés mind a dolgozók, mind a könyvtár hasznára kölcsönösen.

Az eredményesebb munka egyik feltétele a jól szervezett propaganda-tevékenység. Ki a dolgozók közé, ez legyen a jelszavunk. Helytelenül dolgozik az a könyvtáros, aki csak „várja” az olvasót, s nem tesz annak érdekében, hogy a dolgozókat megnyerje olvasóul. A szemléltető, írásbeli és szóbeli propagandamunka különféle módszereit felváltva alkalmazzuk, hogy minden dolgozóhoz az őt legközvetlenebbül érintő módszerrel jussunk el. Egy ügyesen összeállított könyvkiállítás, egy-egy jó plakát a község forgalmas helyén, egy jól előkészített könyvszemle vagy ankét, segíti az eredményesebb munkát. Hangsúlyoznom kell azonban, hogy mindennél eredményesebb az egyénhez szóló közvetlen foglalkozás. Az egyénhez szóló személyes szóvarázsát semmi sem pótolhatja.

E feladatok megvalósítása könyvtáraink nevelőmunkájának megjavítását is jelenti, tartalmasabb könyvtári munkára vezetnek. Ne csak a pusztán kölcsönzésre szorítkozzék olvasószolgálati munkánk, hanem tudatosan foglalkozzunk az olvasókkal, a dolgozók nevelésével. Minden tevékenységünket ennek szolgálatába kell állítani: a helyes könyvbeszerzést, a feldolgozást, a propagandamunkát. Így tölthetik be népkönyvtáraink hivatásukat s válhatnak a dolgozók művelődésének, nevelésének bázisává.

Szónyi László

a II. Rálkóczi Ferenc Könyvtár vezetője

Falusi könyvtáraink állományhelyzete

Kulturális fejlődésünk egyik döntő kérdése a falu művelődési színvonalának emelése, a falu és a város között fennálló színvonalbeli különbség fokozatos eltűnése. A kultúra terjesztésének, az emberi tudat formálásának egyik leghatásosabb eszköze a könyv. Szerepe ma már a falu életében sem csupán a helybeli intelligencia szűk rétegére korlátozódik, hanem egyre nagyobb azoknak a dolgozó parasztnak a száma is, akik szellemi életszükségletüknek tekintik. Ma már az analfabétizmus csak rossz emlék. Nagy lépést tettünk előre: írni-olvasni tudó parasztságunkat most meg akarjuk tanítani helyesen olvasni. Falusi könyvtáraink feladata, hogy ezt a törekvésünket siker koronázza. Az eredményes munka alapja pedig a jól összeválogatott, sokszínű könyvállomány.

Nem közömbös az, hogy könyvtáraink állománya milyen művekből tevődik össze. A könyvtár fogalmához szorosan hozzátartozik a gyűjteményjelleg is. Csak az az intézmény nevezhető könyvtárnak, mely az egyes ismeretek iradalmát céltudatosan, előre meghatározott terv szerint gyűjti, s figyelemmel van arra, hogy a szakcsoportok között, valamint az egyes szakcsoportokon belül helyes arányok alakuljanak ki. Különösen fontos erről most beszélni, amikor falusi könyvtáraink nagy része az önállóság útjára lépett. Nem könnyű feladat eldönteni, hogy a rendelkezésre álló kisebb-nagyobb könyvbeszerzési keretből a jelentkező sokrétű igény alapján mit vegyen, vagy mit ne vegyen meg a könyvtár, hogyan alakítsa ki gyűjtemény-jellegét. Az új beszerzéseknél segítséget nyújtanak a Könyvtárellátó

megrendelőjegyzékein alkalmazott jelzések, amelyek felhívják a figyelmet a falusi könyvtárak számára törzsanyagként, illetve javasolt irodalomként számbajöhető művekre. A meglévő könyvállomány elemző vizsgálatához, a hiányzó művek beszerzéséhez pedig az Országos Széchenyi Könyvtár KMK Módszertani Osztálya által 1959-ben kiadott „Címjegyzék és útmutató a falusi könyvtárak állománygyarapításához” c. kiadvány adhat hasznos támogatást. Ezt a füzetet jól felhasználhatják állománygyarapítási munkájukban mind a járási, mind az önálló községi könyvtárak.

Kísérletképpen megvizsgáltuk néhány járási könyvtár letéti állományát, valamint néhány községi könyvtár állományát abból a szempontból, hogy a legfontosabb, törzsanyagként számításba jöhető irodalom milyen mértékben található meg ezekben a könyvtárakban. A vizsgálatot a „Címjegyzék” alapján végeztük, de az abban felsorolt művek nagy száma miatt csak az egyes szakok legjellemzőbb műveire térünk ki. Az eredmény így is igen tanulságos lehet az állománygyarapítás számára.

Az alábbiakban szemléltetésül bemutatom az egyik járási könyvtár letéti állományából a társadalmi és politikai irodalom, valamint a mezőgazdasági irodalom összetételét, valamint egy tanácsi kezelésbe átadott községi könyvtár állományát, a legfontosabb törzsanyag szempontjából.

A járás 26 községében működik könyvtár. A letéti állomány raktári katalógusa a vizsgálat időpontjában a tanácsi kezelésbe adott könyvtárak állományát is ki-

mutatta. A következő kimutatás a művek szerzőjét, címét és példányszámát tartalmazza.

TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI IRODALOM

Marx—Engels: A Kommunista Párt kiáltványa —	11
Marx—Engels válogatott művei I. kötete — —	—
Marx—Engels válogatott művei II. kötete — —	2
Lenin válogatott művei I. kötete — — —	10
Lenin válogatott művei II. kötete — — —	11
Sztálin: A leninizmus kérdései — — —	28
Az MSZMP művelődési politikájának irányelvei	3
Darvas József: Egy parasztcsalád története —	9
Illyés Gyula: Puszták népe — — — —	12
A Magyar Népköztársaság alkotmánya — — —	—
Köpeczi—Várkonyi: II. Rákóczi Ferenc — — —	—
Kun Béla: A Magyar Tanácsköztársaságról — —	—
A magyar nép története az alábbi három változatban van meg:	
A magyar nép története. Rövid áttekintés. (1951)	2
A magyar nép története. Második jav. kiad. (1953)	1
A magyar nép története, I. (1954) — — —	3
Nemes Dezső: Magyarország felszabadulása — —	2
A szabadságharc csatái — — — — —	3
Jaroszlavszkij: A kommunisták és a vallás — —	—

MEZŐGAZDASÁGI IRODALOM

A magyar mezőgazdaság az ellenforradalom után —	—
Bánlakai: Vetőmagtermesztés — — — —	—
Baskay-Tóth: Földműveléstan — — — —	1
(Gonda Béla): Agronómusok kézikönyve — — —	2
Haffner—Potyondi: Aprómagcséplés — — —	5
Erdélyi—Tengerdi: Permetezés, porzás — — —	3
Ubrizsy—Reichart: Termesztett növényeink védelme — — — —	—
Láng Géza: Növénytermesztés — — — —	—
Tóth—Ebergényi—Székely: Szálastakarmányok termesztése — — — —	2
Csepregi: A szőlő metszése — — — —	2
Jeszenszky: A gyümölcsfák metszése képekben —	1
Jeszenszky: Oltás, szemzés, dugványozás — —	—
Mohácsy: A házikert gyümölcsöse — — — —	5
Prohászka: Elhanyagolt szőlők rendbehozása — —	—
Prohászka: Szőlő és bor — — — —	1
Zöldségtermesztés — — — — —	—
Állattenyésztők kézikönyve — — — —	—
Helyette a következő hasonló tárgyú könyvek vannak meg:	
Állategészségügyi ismeretek (1950. 96 p.) — —	43
Állategészségtan (1952. 120 p.) — — — —	5
Állattenyésztési enciklopédia 1—2. (1953. 2 db) —	9
Anghi Csaba: Nyúltenyésztés — — — —	3
Báldy: A baromfi tenyésztése — — — —	—
Helyette:	
Báldy: Baromfitenyésztés (1951. 56 p.) — — —	5
Báldy: A baromfitenyésztés elmélete és gyakorlati útmutatásai (1946. 436 p.) — — — —	2
Bocsor Géza: Szarvasmarhatenyésztés — — —	—
Csire Lajos: Sertésenyésztés — — — —	8
Órosi Pál Zoltán: Kis méhészkönyv — — — —	5

A községi könyvtár az év elején került tanácsi kezelésbe. A község lakosainak száma kb. 2000 fő. A könyvtárban a marxizmus—leninizmus klaszikusainak egyetlen fontos műve sem található meg. Az egyéb társadalmi és politikai irodalomból megvan „A Magyar Népköztársaság alkotmánya” és az „1919. Borsodi emlékek”. Megtalálható Darvas József: Egy parasztcsalád története c. műve is. Hiányzik Illyés: Puszták népe, Kun Béla: A Magyar Tanácsköztársaságról, Nemes Dezső: Magyarország felszabadulása c. műve. „A magyar nép története” 1849-ig van meg. A nevelés irodalmából Makarenko: Szülők könyve és a „6—10 éves gyermek nevelése a családban” c. művek vannak meg.

Az utóbbi sorozat többi kötete nincs meg. A vallással marxista szemszögből foglalkozó művek sincsenek.

A mezőgazdasági irodalom legfontosabb művei közül megvan „A magyar mezőgazdaság az ellenforradalom után”, Erdélyi—Tengerdi: Permetezés, porzás; Ubrizsy: Vegyszeres gyomirtás, Angeli: Paprikatermelés (2 példányban), Berzsenyi—Janosits: A hibridkukorica, Hinfner—Csák: A burgonya tő- és levélbetegségei, Fenyves: Új gyümölcsös telepítése és gondozása, Jeszenszky: A gyümölcsfák metszése képekben, Mohácsy: Gyümölcs-termesztés a házi és háztáji kertekben. — Hiányzik: Bánlakai: Vetőmagtermesztés, Baskay-Tóth: Földműveléstan, Hajas—Rázsó: Mezőgazdaság számokban, Ubrizsy—Reichart: Termesztett növényeink védelme, Láng Géza: Növénytermesztés, Tóth—Ebergényi—Székely: Szálastakarmányok termesztése, Fenyves Pál: A gyümölcsfák ápolása, Jeszenszky: Oltás, szemzés, dugványozás c. műve.

Nincs mód arra, hogy a többi szakkal is részletesen foglalkozzunk. Érdemesnek tartom azonban megemlíteni, hogy Gorkij: Anya, Solohov: Új barázdát szánt az eke c. regénye, továbbá Balzac, Hugo, Scott, Stendhal, Thackeray, Zola egyetlen műve sincs meg a könyvtárban.

A fentiekből nyilvánvalónak látszik a következtetés: a hiányzó műveket be kell szerezni. Ennek azonban több akadálya is van. Elsősorban az, hogy a régebbi kiadású művek ma már nem kaphatók. Másodsorban a könyvtárak könyvbeszerzési kerete sem olyan nagy, hogy még a legfontosabb művek beszerzésére is futná belőle. A lehetséges megoldás az, hogy a könyvtárak okosan gazdálkodjanak a rendelkezésükre álló kerettel. Csak a valóban szükséges, nem túl drága műveket vásárolják meg. Kísérjék figyelemmel, hogy a hiányzó művek újabb kiadása mikor jelenik meg. Igyekezzenek elérni, hogy a tanácsok a községfejlesztési alapból is juttassanak valamit könyvbeszerzésre. A megyei duplumraktár felállítása is enyhítene a hiányokat.

Hubay László

a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár munkatársa

Gyermekolvasókkal való foglalkozás a községi könyvtárakban

Gyermekkönyvtáraink helyzete az ellenforradalom óta sok tekintetben mutat változást és javulást. Maga az a tény, hogy megalakult az Országos Gyermekkönyvtári Tanács, igazolja, hogy állandóan napirenden szerepel a gyermekkönyvtárak ügye. Természetesen idő kell ahhoz, hogy az önálló gyermekkönyvtáraktól a községi könyvtárakig megoldást nyerjenek a legfontosabb problémák is.

Megyeinkben Miskolcon és Sátoraljaújhelyen van külön gyermekrészleg, a többi könyvtáraknál részben elkülönített időben, részben a felnőttekkel együtt foglalkoznak a gyermekolvasókkal. Az a könyvtáros, aki ha nem is pedagógus, de gyermek- és hivatásszeretből végzi munkáját, a sok nehézség és hiányosság ellenére is megtalálja a lehetőséget arra, hogy a könyveken keresztül nevelje a gyermekeket, alakítsa jellemüket, gyarapítsa tudásukat.

Milyen lehetőségei vannak a községi könyvtárosoknak arra, hogy a könyvtár nevelési feladatát betöltse? A módszerek, melyekről beszélni szeretnék, nem merítenek ki minden területet, de ezeknek alkalmazására minden községi könyvtárnál van lehetőség. Ezeket a lehetőségeket ki kell használni!

A helyiség kérdése még sok helyen megoldatlan probléma. A jelenlegi könyvtárat is lehet egy kis ügyességgel, ízléssel, tisztasággal kedvessé és vonzóvá tenni. Ezzel is neveljük a gyermekeket. Az elkülönített köl-

csönzési idővel biztosítjuk, hogy a gyermekek, akik általában nagyobb többségben vannak az olvasók sorában, nem zavarják a felnőtteket, nem foglalják el a helyet. De felnőtt olvasót is csak a felnőttek kölcsönzési ideje alatt szolgáljunk ki. A gyermekek érezzék, hogy a könyvtár az övék is.

A másik igen fontos tény az ifjúsági művek száma és milyensége. A könyvtáros a legkörülményesebb legyen a szerzeményezésnél, a letéti könyvtáros a válogatásnál. Kevés pénzzel is lehet jól gazdálkodni. Gondoljon a könyvtáros mindig a békés jövő erősítésének most még gyenge, de mind erősebbé váló taborára, a gyermekekre.

Ha kevés is az ifjúsági mű, azt soha nem szabad elfelejteni, hogy a gyermekek kezébe nem adhatunk akármit! Még akkor sem, ha azzal indokolja, hogy szüleinek viszi. Vigyen csak egy könyvet, de az nekivaló legyen, legfeljebb hamarabb jön vissza a könyvtárba. Viszont soha ne menjen el úgy könyv nélkül gyermek, hogy nem találtunk számára megfelelő könyvet. Itt mindjárt szeretnék rátérni két igen helyes és gyakorlatban jól bevált módszerre. Községeinkben úgy is megoldható a gyermekolvasók könyvvél való ellátása (első sorban a 12—14 évesek), hogy „átmeneti” polcot állítunk össze. Olyan könyveket készítsünk elő, amit felnőttek és a fent említett korú gyermekek is olvashatnak. (Pl. útleírások, életrajzok stb.) Ezenkívül izlésesen kivitelezett és összeállított feliratot készíthet a könyvtáros, melyen felhívja a figyelmet azokra a művekre, melyeket a felsőtagozatú gyermekek is olvashatnak. A 13 éves gyermekek figyelme erősen kitágul, differenciálódik. Ezt kell figyelembe venni.

Minden könyvtáros kötelessége időnként átnézni állományát, mert az „elfekvő” anyagban biztosan talál ajánlható könyvet, s így a nagyobb forgalom idején adódó hézagot betöltheti.

Adjuk gyermekeink elé a könyvet, forgassák, nézegetssék. Így a kevésből is jobban fognak válogatni. De soha ne erőszakoljunk rájuk egyetlen művet se. Ezzel tekintélyünket is aláássuk.

A községben lévő iskolákkal kell, hogy a legjobb kapcsolatunk legyen. Keresse fel a könyvtáros az igazgatót, nevelőket, úttörővezetőt. Ne várja, hogy hozzá jöjjenek. Menjen el egy-egy esetben szülői értekezletre s ott hangsúlyozza a könyv nevelő erejét. Ha beszél a pedagógusokkal, mondja el, milyen új könyvet vásárolt. A

tanácson is mondja el, milyen a könyvtár forgalma, hangsúlyozza a gyermekolvasókkal való foglalkozás jelentőségét. A kölcsönzés közbeni beszélgetések alkalmával felemlíthető a könyvajándékozás lehetősége a gyermekek részéről. Mindig akad gyermek, aki szívesen oaadja valamelyik könyvét a könyvtárosnak, hogy azzal is gyarapítsa az ifjúsági művek számát. Különbösen a kis aktívák szoktak jószíviúek lenni, akiket az a tudat tölt el, hogy az általuk adott könyv is sok gyermeknek szerez majd örömet. Itt kell megemlítenem, hogy a jól szervezett aktívahálózat sok segítséget nyújthat a könyvtárosnak.

A könyvvédelem mindig fontos feladata a könyvtárosnak. Szoktassuk rá a gyermekeket, hogy bekötve hozzák vissza a könyveket! Papír minden háznál akad. Legyünk ebben is következetesek. Az aktívák kisebb-nagyobb javítást is elvégeznek, csak foglalkozni kell velük.

Mire elérkezik a gyermekek kölcsönzési ideje, kerüljön az asztalra a kis füzetkatalógus, az előkészített és összeválogatott könyvanyag, a falra vagy hirdetőtáblára plakát, amit ügyesen rajzoló gyermek szívesen elkészít.

Ma már talán nincs olyan községi könyvtárunk, ahol ne gondoskodnának a gyermekek szórakozásáról, mese-élelőttök és diafilmvetítések megszervezésével. Minden esetben — a hirdetésnek megfelelően — pontosan meg kell tartani!

Végül szeretnék egy pár szót szólni magáról a könyvtárosról. Legyen mindig kedves, közvetlen, figyelmes, türelmes és főleg következetes. Képezze magát szakmailag és ideológiailag. Vegyen kezébe ifjúsági könyvet is. Olvassa, forgassa, hogy nyugodt lelkiismerettel és határozottan tudja ajánlani, így kerül közel a gyermekekhez. A gyermekolvasó is éppen olyan fontos legyen számára, mint a felnőtt. Arról nem írok, hogy pedagógiailag mi a követelmény, ez egy külön bőséges téma. A fent említettek mind megvalósíthatók, minden körülmények között, csak a könyvtárostól függ.

Gyermekeinkből így lesznek képzett, művelt dolgozók, kitartó olvasók könyvtárainknak. A szocialista embertípus kialakításában a könyvtárosnak is nagy szerepe van. Élünk ezzel a lehetőséggel!

BÁRDOS JÓZSEFNE

a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár munkatársa

Miskolc könyvtárai a munkásosztály művelődéséért

Hazánk egyik legnagyobb ipari centruma Miskolc. Ennélfogva lakosságának igen jelentős része dolgozik gyárakban, üzemekben, bányákban. Városunkban ezért különösebb súlyt kap a munkásosztály művelődésével foglalkozó párthatározat, valamint a VII. kongresszus művelődési irányelveinek végrehajtása. Ebből a felismerésből ered a megyei pártbizottság idevonatkozó határozata is, ami hosszú időre megszabja a megye és Miskolc kulturmunkásainak munkáját, tevékenységét. Könyvtárosainkat is áthatja az a lenini útmutatás, hogy a „könyvtárakat hozzáférhetővé tegyék nemcsak a tudósok, professorok céhei számára, hanem a tömeg, a nép, az utca számára is”. Könyvtárosaink nem azt tekintik elsősorban dicsőségnek és büszkeségnek, hogy hány könyvritkaság van birtokukban, hanem azt, hogy „milyen széles körben forognak a könyvek a nép között, hány új olvasót tudnak bevonni, milyen gyorsan tudnak kielégíteni bármely könyvigénylést, hány könyvet adnak ki otthoni olvasásra, hány munkást, parasztot és gyermeket vontak be az olvasásba és a könyvtárhasználatba”.

Városunkban is több könyvtári hálózat tűzte célul e nemes feladatok megvalósítását. A megyei tanács II. Rákóczi Ferenc Könyvtára, mint a legnagyobb miskol-

ci közművelődési könyvtár jön számításba. Helyi tevékenységével eredményesen vonja be a lakosságot az olvasásba. Felnőtt kölcsönző részlege f. év első felében 1899 olvasót tart nyilván, ebből 228 a munkás (12 százalék). Ezen időszak alatt 27 958 kötetet kölcsönzött ki. (A könyvtár az első negyedévben átépítés alatt volt.) A könyvtár gyermekrészlege igen szép eredményeket ért el az elmúlt fél esztendő alatt is. A beiratkozott állandó jellegű 1 762 olvasó gyermek közül munkásszülő gyermeke 846 fő (48 százalék). Féléves kölcsönzése 39 534 kötetet tesz ki.

A városi tanács 1960. január 1-től félmillió forint költségvetési hitelt biztosított a kerületi fiókkönyvtárak évi kiadásának fedezésére, és új könyvtárak létesítésére. A perem-városrészekben a korábbi évek során a Megyei Könyvtár 6 fiókkönyvtárat létesített. Önálló fiókkönyvtárak I. ker. Martintelep, III. ker. Diósgyőr, IV. ker. Hejőcsaba. Letéti jellegű fiókkönyvtárak működnek IV. ker. Görömböly, IV. ker. Szirma, valamint a MEDOSZ-szal közösen fenntartott III. ker. ómassai fiókkönyvtár. A városi tanács anyagi támogatása lehetővé tette, hogy f. évben a kerületi könyvtári hálózat 3 új létesítményvel gazdagodott. Ezek: a IV. ker-i Tapolcán önálló fiókkönyvtár, vala-

mint a III. ker. Hámor és I. ker. Baross Gábor utcai letéti fiókkönyvtárak. Jelenleg két új önálló fiókkönyvtár szervezése van folyamatban. Ezek: a II. kerületi Ujdiósgyőr-Vasgyár lakónegyedben, továbbá az I. kerületben, a Kamaraszínház épületében. A kerületi fiókkönyvtárak folyó év első felében 2 335 állandó olvasót tartanak nyilván, ami 0,4 százalékkal több, mint tavaly az egész évben beiratkozott olvasók száma. Ez év első felében a kerületi könyvtárak 66 058 kötet könyvet kölcsönöztek ki, ami 20,8 százalékkal több, mint az 1959. év hasonló időszakában kikölcsönözött kötetek száma. A felnőtt olvasóknak 32,3 százaléka munkás. Ez a szám is örvendetesen haladta túl a tavalyi eredményeket, azonban még sok tennivalónk van a munkásolvasók számának emelése terén. Figyelmet érdemel a III. kerületi (diósgyőri) önálló fiókkönyvtár eredménye, ahol a felnőtt olvasók 40 százaléka munkás.

Az állandóan fejlődő tanácsi (állami) könyvtári hálózat tehát a fentebb részletezett és most összesített 5 996 állandó olvasójával, 49 881 látogatójával és 133 843 kötetes félévi kölcsönzésével önmagában még mindig elégtelen Miskolc 144 000 lakójához viszonyítva. Fentiek ellenére bátran állíthatjuk, hogy a városi könyvtárügy eddig soha nem látott fejlődésen ment keresztül. Ezt azonban csak akkor tudjuk igazán lemérni, ha ismerjük a korábbi állapotokat is. Miskolc szellemi életéről és kultúrájáról könyv jelent meg 1929-ben. A városi könyvtárügy siralmas helyzetéről teszi a szerző a következő megállapítást: „A városban egyetlen könyvtár áll csak a közönség rendelkezésére és a jelentkező szükségleteket ez sem képes sem állománya, sem elhelyezése folytán kellőképpen kielégíteni.” Ehhez tegyük hozzá még azt is, hogy a szóbanforgó múzeumi könyvtár ebben az időszakban mindössze 12 000 kötetből állt és az 1940-es évek során is csupán 20 000-re növekedett. Ezzel szemben ma az állami közművelődési könyvtárak száma Miskolcra 10-re emelkedett. (1 megyei és 9 városi kerületi könyvtár. Állományuk összesen 77 480 kötet. Ebből a kerületi könyvtáraké 20 833 kötet, míg a Megyei Könyvtár helyi olvasószolgálatára 56 642 kötettel rendelkezik. Ezek a számok mutatják, hogy az állami hálózat az 1945. előtti állapothoz viszonyítva majdnem négyszeresére fejlődött.

1959. március 5-én a városi tanács végrehajtó bizottsága külön napirenden foglalkozott a városi könyvtárügy helyzetével. A bizottság szükségesnek tartotta, hogy további fiókkönyvtárak létesítése mellett az új lakótelepek (Bajcsy-Zs., Kilián...) megtervezett bérházaiban — a művelődési intézmények létesítésével összekapcsolva —, a városi tervosztály biztosítsa a fiókkönyvtárak részére szükséges helyiségek kialakítását. Így a közeljövő feladatai közé tartozik az új lakónegyedek könyvtári ellátottságának biztosítása. Az állami közművelődési könyvtárhálózat további fejlesztésén túlmenően nagy szükség van a többi (szakszervezeti, iskolai, üzemi, vállalati, tömegszervezeti stb.) könyvtári hálózat munkájára is.

A szakszervezeti könyvtárak szerteágazó hálózatának nagy szerepe nem csupán abban áll, hogy közeli kapcsolatban van az üzemekkel, a munkásokkal, hanem ma már többé-kevésbé a környező lakosságot is bevonják a könyvtárhasználatba, s ennél fogva bizonyos mértékig átvesznek és ellátnak területi feladatokat is. Különösen az egyes szakmák központi könyvtárai vállalkoznak ilyen helyi feladatokra, míg azok hálózati (letéti könyvtárai) inkább csak az üzem vagy műhely falain belül fejtenek ki kölcsönzési tevékenységet. A szakmai központi könyvtárak túlnyomó többsége üzemeken kívül a város valamely kerületében nyert elhelyezést, így lehetősége nyílik a lakossággal való foglalkozásra is.

A szakszervezeti könyvtárak helyzetének vizsgálatát, valamint az üzemi és vállalati dolgozók könyvtári ellátottságának felmérését egy külön bizottság végezte Miskolcon és Borsod megyében. A bizottságban képviselve volt a Szakszervezetek Megyei Tanácsa és a munkában

részt vettek megyei, városi és járási könyvtárosok egyaránt. A vizsgálat 10 különböző szakmához tartozó könyvtárra terjedt ki. A megvizsgáltak közül 5 Miskolcon, 5 pedig a megye területén, vidéken működik. Az érintett könyvtárak túlnyomó része szakmai központi könyvtár, így a hozzájuk tartozó hálózatról is nyertünk áttekintő képet. E pozitívum mellett sajnálatos hiányossága volt a felmérésnek, hogy nem terjedt ki olyan nagy szervezetekre, mint a bányász és kohász szakszervezet könyvtári tevékenységére. Másik hiányossága volt, hogy az építők szakszervezetének nem a központi könyvtárát, hanem annak csupán a Hejőcsabai Cementgyárban működő letéti állomását jelölte meg az SZMT vizsgálati könyvtárként. Ezeketől eltekintve sikerült képet nyernünk a szakszervezeti könyvtárak helyzetéről. Jelentős fejlődés tapasztalható az állománygyarapításnál. A szakszervezeti bizottságok komoly összegeket fordítanak könyvtáraik fejlesztésére, s ugyanakkor jelentős vállalati támogatást is kapnak.

Miskolcon a munkásszervezeteknek még soha nem volt ilyen magas könyvkultúrája, mint napjainkban. Ennek bizonyítására egy pár számadattal szemléltetem eredményeiket:

A Lenin Kohászati Művek Szakszervezeti Könyvtárának állománya 1959. végén 30 708 kötet volt. Ebből 4 619 olvasó az elmúlt évben 126 449 kötetet forgalmazott. A könyvtár méreteire jellemző, hogy nagyobb bármelyik városi kerületi fiókkönyvtárnál. Letéti hálózatán kívül városi feladatok elvégzésére is vállalkozik. A II. kerületi Bartók Béla Kultúrotthonban elhelyezett központi könyvtár szépen berendezett, korszerű olvasóteremmel is rendelkezik. Négy főfoglalkozású könyvtárost foglalkoztat. Bár az üzem dolgozóinak 27 százaléka állandó olvasója a könyvtárnak, a II. kerület városi lakossága is innen viszi haza olvasnivalóit. Az előbb említett olvasók 48 százaléka a munkás. Hálózata 24 letéti fiókot számlál. Ebből üzemen van elhelyezve 14. Könyveszerzésre az elmúlt évben 106 000 forintot fordított, amiből 4 708 kötetet vásárolt. Ezenkívül a kohászati vállalatnak külön műszaki könyvtára is van. A DIMÁVAG szakszervezeti könyvtára a gyár területén működik, ezért területi feladatokra nem vállalkozhat. A könyvtár helyiségei ma már könyvtári célra nem megfelelőek. Ilyen elgondolások alapján a központi könyvtárát érdemes lenne kizozni a gyár területéről a szomszédos Kilián lakónegyedbe. Ezen a munkáslakta településen ezidőszert még semmilyen könyvtár nem működik. Könyveszerzési kerete 1959-ben 22 000 forint volt. Ebből vállalati támogatás 5 000 forint, SZOT-ajándék 5 000 forint. Ebből 682 db könyvet vásároltak. Folyó évben csupán a saját erőből biztosított vásárlási keret 20 000 forintra emelkedett. Állománya a múlt év végén meghaladta a 9 000 kötetet, 18 letéti fiókkönyvtára működik. Összesen 1 795 beiratkozott olvasót tart nyilván. Az elmúlt évben 1 680 olvasó 32 797 kötet könyvet kölcsönözött ki. A munkásolvasók száma 450 fő (25,5 százalék). A DIMÁVAG műszaki könyvtára 6 850 kötet könyvet és 3 012 db szabadalmi leírást, fordítást és egyéb könyvtári egységet számlál. A múlt évi gyarapodása 315 db műszaki könyv, 88 féle szakfolyóirat járt rendszeresen, továbbá 1 242 db szabadalmi leírás, fordítás és egyéb mű volt. A műszaki könyveket és dokumentációs anyagokat a vállalat területén dolgozó mérnökök, technikusok, művezetők, szakmunkások, betanított- és segédmunkások, továbbá iparitanulók veszik igénybe. Beiratkozott olvasóinak száma 547 fő. Kikölcsönözött 3 850 kötetet, míg helyben olvastak 7 475 művet. A könyvtár 1959-ben könyv- és dokumentációs anyag beszerzésére 83 653 forintot fordított.

A Nehézszerzőgépgyár szakszervezeti bizottságának könyvtára 9 400 kötetet számlál. Az elmúlt évben 10 000 forint értékben 543 kötet könyvet vásárolt. Ugyanezen időszakban 827 olvasó 21 827 kötet könyvet forgalmazott.

A Közlekedési- és Szállítási Dolgozók Szakszerve-

zetének központi könyvtára a városi lakosság szempontjából is jelentőséggel bír. A „József Attila Kultúrotthon”-ban történt elhelyezése folytán jó kapcsolata van a környező lakossággal. Az elmúlt évben 30 000 forintból 739 kötet könyvet vásárolt. Állománya meghaladja a 7 000 kötetet. (Ebben nem szerepel a fiókhálózatában lévő 10 000 db.) Működési területe behálózta Északmagyarországot, Salgótarjától Ózdig. 11 letéti könyvtárából 7 működik Miskolcon. A központi könyvtár f. év első negyedében 400 olvasót tartott nyilván, 3 733 kötetes forgalommal. (A 11 letéti adata: 1 784 olvasó, 7 220 kötetes forgalommal.)

A MÁV Erkel Ferenc Kultúrotthon könyvtára 7 262 kötettel rendelkezik. Múlt évi könyvbeszerzési kerete 10 065 forint volt, melyből 502 kötet könyvet vásárolt. Könyvbeszerzési kerete 1960-ra 14 000 forintra emelkedett. A könyvtár a lakosság körében is végez kölcsönzést, emellett 22 letéti könyvtára van. Szakfelügyelete alá helyezett önálló vasúti könyvtárak száma 10. Helyi tevékenysége folytán 1959-ben 521 olvasó 17 628 kötet könyvet forgalmazott.

Az Építők Szakszervezeti Könyvtára 17 238 kötetet számlált 1959. december 31-én. Évi 95 000 forintos könyvbeszerzési keretéből 3 003 kötetet vásároltak. Nyilvántart 3 934 olvasót 18 954 kötetes forgalommal. A múlt évben 78 fiókkönyvtár működését irányította. (Az adatok városi és megyei eredmények.)

A Postás Szakszervezet Könyvtára 1959-ről 2 900 kötetes állományt és 1 250 beiratkozott olvasót jelentett. Figyelmet érdemel a Pamutfonó Szakszervezeti Könyvtár eredménye, ahol az üzem dolgozóinak 42 százalékát tartják olvasóként nyilván. A beiratkozott olvasók 85,7 százaléka munkás.

Nincs szándékomban Miskolc valamennyi szakszervezeti könyvtárát felsorolni, mert e soroknak nem adata. A fentebb bemutatott adatok fényes bizonyítékaik adják azoknak a változásoknak, amelyek napjainkban végbemennek a művelődésügy terén. A szakszervezeti könyvtárak fejlődését mutatja az az általános kép, hogy könyvbeszerzési keretük 1960. évben az előző évhez viszonyítva egész megyeszinten 30 százalékkal emelkedett. A most épülő új SZMT-székház épületébe betervezték a szakmaközi megyei könyvtárat is, ami tervek szerint 1961. végére, de legkésőbb 1962-ben megkezdő működését. 60 000 forintos költségvetését már jóváhagyták és a könyvtár megindításáig szétosztották a szakmai könyvtárak között.

A lefolytatott vizsgálat az eredmények mellett a szakszervezeti könyvtárak hiányosságait is felmérte, aminek alapján a Szakszervezetek Megyei Tanácsának könyvtári bizottsága a következő feladatokat állította könyvtárhálózata elé:

1. A szakmai zűrzavar megszüntetésére sürgős állományrevíziót kell végrehajtani, egyidejűleg a szabályoknak megfelelően át kell dolgozni a könyvtárak nyilvántartásait.

2. A könyvtárak sürgősen rendezzék többéves kintlévőségeiket. Tegyék rendszeressé a késedelmes olvasók felszólítását. Tartsák be a kölcsönzési időt, valamint a SZOT könyvvédelmi rendeletét.

3. Meg kell szüntetni a könyvtárak nagyarányú antikvár és helyi vásárlását. Minden könyvbeszerzési kerettel rendelkező könyvtárnak szerződést kell kötni az ÁKV Könyvtárellátójával.

4. Az olvasók számának emelése érdekében meg kell javítani a könyvtárosok propaganda és instruktori munkáját. Biztosítani kell részvételüket a könyvtárosi továbbképzéseken.

5. Fokozni kell az üzemi könyvtárak cseréjét. Negyedévenként legalább egy alkalommal friss anyaggal kell ellátni a letéti, vagy fiókkönyvtárakat.

Az állami és szakszervezeti könyvtári hálózatokon kívül még megszámlálhatatlan azoknak a könyvtáraknak száma, amelyek az egyes szakminisztériumok alá rendelt és egyéb tömegszervezeti, vagy tudományos intézeti könyvtári hálózatok keretein belül működnek.

Pl. csupán a Művelődésügyi Minisztériumhoz tartozó 41 miskolci oktatási intézetben működik 41 ifjúsági, ugyanannyi tanári-nevelői és 5 kollégiumi könyvtár. Ezek, ha nem is területi jelleggel, de mind a művelődésügyi szolgálatában állnak. A felsorolt és a nem is említett könyvtári hálózatok munkájának összehangolása, módszertani és állami irányítása nélkülözhetetlen feltétele az érintett többszáz könyvtár eredményes működésének. Ezideig minden szakmai, vagy területi hálózat sok esetben egymástól elszigetelten működtek. (Igy adódtak olyan helyzetek, hogy ugyanabban az utcában több szerv párhuzamosan létesített könyvtárat.) A további feladatok közé tartozik a Művelődésügyi Minisztérium és a SZOT között létrejött megállapodás gyakorlati alkalmazása. A megállapodás lehetőségét nyújt az egyes könyvtári hálózatok területi működése mellett a terület felosztására és elhatárolására is. Ennek során számításba jöhet olyan elgondolás is, hogy a Papírgyár Szakszervezeti Könyvtára és a perrecci bányász szakszervezet könyvtára a jövőben intenzívebben kapcsolódik be a környező lakosság olvasási igényeinek ellátásába, így a párhuzams állami könyvtár létesítésétől el lehetne tekinteni, s a városnak olyan részére lehet inkább azt áthelyezni, ahol még semmilyen könyvtári létesítmény nincs. A szervezés alatt álló Megyei Könyvtárügyi Módszertani Tanács képviselni fogja valamennyi hálózatot és így alkalmas lesz arra, hogy azok munkáját összehangolja, továbbá kiváló szakemberek bevonásával alkalmas lesz arra is, hogy a megye valamennyi könyvtárának egységes módszertani irányítást adjon.

Az elmondottak alapján megállapíthatjuk, hogy Miskolc könyvtárügyében (éppen úgy, mint az ipar, a gazdasági és szellemi élet minden területén), egészen újszerű és egyszerű változások mennek végbe. Napról napra egyre több dolgozó vesz könyvet a kezébe és olvasva, tanulva építi a szocializmust.

GÁSPÁR MIHÁLY
városi könyvtáros

Hogyan segíti a népkönyvtár a községi tanács munkáját? ¹

Sokan azt hinnék, hogy az a segítség, amelyet a községi tanács a népkönyvtárnak nyújt, holt befektetés, aminek a község életére semmi befolyása nincs. Pedig ez merőben másképp van. Az igaz, hogy a könyvtár nevelőhatásának eredményét közvetlen statisztikailag kimutatni nem lehet! De közvetve ez annál észrevehetőbb, kimutathatóbb. Sokan megkérdik hogyan? Erre szeretnénk az alábbiakban rámutatni egy pár példával.

Nem kell különösen fejlett érzékelmel rendelkeznie senkinek ahhoz, hogy a rendszeres olvasó embert megkülönböztesse a műveltségével nem törődő embertől. Tanácsaink vezetői tudják a legjobban, hiszen naponta foglalkoznak emberekkel, mennyivel könnyebb megmagyarázni, megértetni valamit, legyen az rendelet vagy bármilyen más, az értelmes, az olvasás által önképzett emberekkel, mint akikkel nem olvasnak.

Tehát a könyv emeli az emberek értelmi színvonalát. Vagy vegyük a könyvek hatását a termelésre. A tapasztalat bizonyítja, hogy bármely szakmában az tudja a helyét megfelelően megállni, kiemelkedni munkatársai közül, aki rendszeresen kezei magát, tanulmányozza a legújabb szakirodalmat. Járásunk községeiben pl. nagy keresettségnek örvend Prohászka: Szőlő és bor című könyve. Nézzük meg milyen óriási különbség van egy könyveket tanulmányozott gazda és egy annak ismeretével nem rendelkező gazda szőlőművelése között.

És ugyan kell-e különösebben bizonygatni, hogy mennyivel nagyobb termelési kultúrával rendelkezik az

1. Átvéve a Bódvavölgyi Könyvtáros 1960. évi 3. számából.

az ember, aki a könyvekből ismeri a termelésnek az alapjait, aki a különböző termelési folyamatok során nem spontánul, hanem tudatosan alkalmazza a legjobb és legújabb módszereket. A rohamosan fejlődő ipari és mezőgazdasági technika sok új feladat elé állítja mind a termelő munka aktív résztvevőit, mind azok szervezőit, irányítóit. Vegyük példának az elmúlt években beindult hibridkukorica termelését. Milyen meggyőző propaganda munkát kell kifejtteni tanácsainknak azért, hogy megértsék parasztjaink a hibrid vetőmag alkalmazásának jelentőségét. Mennyi téves nézetet kell eloszlatni, hogy a dolgozók rátérjenek a hibridkukorica termelésére. De így van ez sok más területen. Ebben a munkában is nagyon sokat segíthet a könyv, melyben a termelők megtalálják a helyes, járható út kézzelfogható, meggyőző bizonyosságait. Milyen nagy szükség lenne például járásunk elhanyagolt gyümölstermelési kultúrájának rendbehozása érdekében az ezzel foglalkozó szakkönyvek széleskörű tanulmányozására. Ugyan mely községi tanács nem örül annak, ha a mezőgazdasági termelés folyamán nem kell az egyes embereknek magyarázni az időben való vetés, ültetés jelentőségét, ha a község határa megfelelően, szakszerűen van művelve, aminek következtében az emberek több termést takarítanak be, jobb anyagi körülmények között élnek és az állam iránti kötelezettségüket is pontosan tudják teljesíteni anélkül, hogy életszínvonaluk rovására menne. Különösen fontos szerepe van a könyvnek a szocialista útra tért parasztjaink életében. Az újtípusú, fejlettebb formájú termelés sok feladat elé állítja a régihez szokott dolgozó parasztokat.

Nagy szerepe jut a könyvnek az ifjúság nevelésénél. Nem mindegy, hogy fiataljaink milyen — az imitt-

amott még megtalálható ponyva-irodalmat, vagy a könyvtárban meglévő — könyvet vesznek a kezükbe. Könyvtáraink olyan olvasnivalót adnak az ifjúságnak, amely szilárd, hazáját szerető, egyenes jellemű embert nevel belőlük. Ha az ifjúság a káros szórakozás (kártyázás, korcsmázás) helyett a könyvek olvasását választja, ha le tudjuk kötni figyelmét a kezükbe adott könyvvel, elérjük, hogy a könyv elolvasása után igyekezzenek a könyvben szereplő személyek jó tulajdonságát felvenni és levétközni magukról, ami rossz. Ezek a könyvből átvett jó tulajdonságok formálhatják az embert minél kulturáltabb, minél több jó tulajdonsággal rendelkező emberré, szocialista építőmunkánk aktív harcosává. Ez, azt hiszem érdeke a tanácsnak, az embernek és a társadalomnak egyaránt.

A fentiekből láthatják a községi tanácsok, hogy nem haszontalan kiadás a könyvekre költött pénz. Ez az anyagi segítség, ha helyesen alkalmazzuk és gazdálkodunk vele, többszörösen megtérül szellemiekben és ezen keresztül anyagiakban is. Márpedig mi ezen a területen, de nemcsak mi, hanem a községi tanácsok is azt hiszem azt akarjuk, hogy a könyvtár teljesítse azt a funkciót, amiért létrejött, működik: a dolgozó tömegek politikai, szakmai és általános műveltségének színvonalának az emelését. Ha e nehéz, de szép feladat megoldásában a könyvtár és a községi tanács helyesen együttműködik, a községi tanács lehetőségeihez mérten anyagi és erkölcsi támogatást nyújt a könyvtárnak, azt hiszem ezt a munkát sikeresen fogjuk megoldani.

Slezsák Imre

Edelényi Járási Könyvtár vezetője

A kohászati dolgozók könyvtári ellátottsága Miskolcon

Hazánkban az állami közművelődési könyvtárak egész országot átfogó hálózata mellett, az elmúlt években szakszervezeti könyvtárak ezrei jöttek létre.

E könyvtártípus szükségességét egyrészt az indokolja, hogy az ipari és egyéb dolgozók kulturális igényeiről, tehát legelsősorban könyvigényeiről a munkahelyen is gondoskodni kell, a könyvet minél közelebb kell vinni az üzemek dolgozóhoz: másrészt munkásosztályunk politikai, szakmai és kulturális felemelkedésének biztosítása megkívánja, hogy a kultúra közvetítésének legfontosabb eszköze, a könyvtár intézményesen állion munkásosztályunk szolgálatára, annak közvetlen felügyelete, irányítása alatt. A szakszervezeti könyvtárakat úgy tekinthetjük, mint a munkáskönyvtárak gazdag hagyományainak örökségét. Ilyen öröksőnek tekinthető a Lenin Kohászati Művek Szakszervezeti Könyvtára is. 1894-ben alakult meg a diósgyőri „Jószerecsse Dal- és Önképzőkör”. Az egyesület könyvtárát is létesített, melynek kezdő állománya — mintegy 500 kötet — magán személyek könyvajándékozásából tevődött össze. Ennek is nagyobb része németnyelvű irodalom volt. A könyvtár tervszerű fejlesztésére akkoriban nem volt nagy lehetőség. Részben az egyesület bevételi forrása, másrészt a vasgyár igazgatóságának évenkénti csekély anyagi hozzájárulása szolgálta a könyvtár gyarapítását. Az első világháború kezdetéig viszonylag jelentős fejlődést ért el a könyvtár. Állománya ekkor már mintegy 10—12.000 kötet volt, ami már 1945-ig, hazánk felszabadulásáig mindössze néhány ezer kötetrel gyarapodott. Állományában sok haladó szellemű író mellett már megtalálható Marx és Engels, Szabó Ervin, Ady Endre, József Attila művei is. A Horthy fehér-terror korszakát a könyvtár is erősen megsínyli. 1914—1920 között erős pangás áll be a könyvtár munkájában. 1921 után némi fellendülés tapasztalható ugyan, de ez már nem hason-

lítható az első világháború előtti fejlődés méreteihez. A felszabadulás után feloszlik a „Jószerecsse Dal- és Önképzőkör” s helyét elfoglalják a munkásosztály tömegszervezetei. Létrejön a Vasas Szakszervezet Könyvtára, mely a három gyárban (Kohászat, Nehézszerzőgépgyár, DIMÁVAG) kiépíti könyvtári hálózatát és központilag irányítja ezek könyvtári tevékenységét 1952-ig. 1952 február 13-án a Vasas Szakszervezet Központi Könyvtárának 21.654 kötetes állományát szétosztják a három gyár között s ezután mindhárom önállóan fejleszti állományát. A Lenin Kohászati Művek Szakszervezeti Könyvtára ekkor 12.682 kötet könyvvel rendelkezett. Állománya évről évre rohamosan gyarapodott. Az üzem Szakszervezeti Bizottsága évente 80—100.000 forintot biztosított könyvbeszerzésre.

Fiókkönyvtárakat létesítettek a gyár üdülőiben, munkásszállásain, és a gyár különböző üzemeiben. 1954-ig 66 helyen létesült fiókkönyvtár, ami viszont már szétforgácsolta a központi könyvtár munkáját és veszélyeztette az állományvédelem maradéktalan megvalósítását. Idejében felismerve ezt a veszélyt, 1955 végéig felszámoltuk a 66 fiókkönyvtárát, s az üdülők és munkásszállások könyvtárai mellett csupán a 8 legerősebb üzemi könyvtárát hagytuk meg, melyek állományát megerősítettük.

A könyvtár fennállása óta 1955-ig tagadhatatlanul ért el eredményeket, de szétforgácsoltsága következtében nem volt képes egységesen összefogni és tervszerűen irányítani a helytelenül kialakított bonyolult hálózati rendszert. A könyvtár adatszolgáltatásai is megbízhatatlanok voltak. Az olvasók számára és a forgalom méreteiről szóló adatok valószínűtlenül túlméretezettek voltak. A könyvtár könyvállományának összetételében — elsősorban könyvkiadásunk hibáiból, de a helytelen szerzeményezés következtében is — egészségtelen arány

alakult ki, mely nem volt eléggé alkalmas az olvasók igényeinek kielégítésére. Kevés volt a magyar és külföldi klasszikus irodalom, az ifjúsági és mesekönyv. Ezzel szemben a könyvtár mértéktelenül vásárolta a politikai művek, brosurák tömkelegét, ami a tényleges igény többszöröse volt. A könyvtár akkori munkáját súlyosan gátló körülmény az üzemem belüli többszöri átköltöztetés volt. Munkáját a legmostohább körülmények között — irodahelyiségek ideiglenes átalakításával — kisméretű szobákban végezte. A könyvtár 1955 elején az üzem belső területéről kitelepült és a Művelődés Háza Filmszínházának egyik helyiségében folytatta munkáját most már nyilvános területi jelleggel. A könyvtár látogatottsága ettől kezdve fokozatosan emelkedni kezdett, ami egyrészt abból adódott, hogy a könyvtár nem kohászati dolgozók részére is lehetővé tette a könyvtár használatát, másrészt a kohászati dolgozók családtagjai közvetlenül kölcsönözhettek.

1956-ban teljes állományrevízió tisztázta a könyvtár állományának rendezetlenségét. Ekkor a teljes állomány 21.855 kötet volt. Az olvasók száma elérte a 2470-et, és az évi kikölcsönzött kötetek száma 65.927 kötet volt. Az 1956-os ellenforradalom visszatartotta a könyvtár munkáját. Ez érezhető volt az 1957-ben elért eredményeken. Azonban részben a könyvkiadás jelentős javulása, valamint a könyvtár propaganda munkája eredményeként a rákövetkező években fokozatosan, majd ugrásszerűen emelkedett a könyvtár látogatottsága. Jelentős fejlődést értek el a hálózat fiókkönyvtárai is. Az egyre növekvő forgalom, az évről-évre duzzadó könyvállomány következtében az amúgy is korszerűtlenül felszerelt egyetlen teremből álló könyvtárhelyiség túlszűföldött. Az állomány egy részét csak ömlesztve tárolhattuk s az állományvédelem minimális követelményeinek sem tudott eleget tenni a könyvtár. Parancsoló szükségyszerűségként jelentkezett az igény a könyvtár korszerűbb felszerelésére és elhelyezésére, hogy a megindult egészséges fejlődési folyamatot állandósíthassuk.

1959 végén a kultúrotthon kibővítésével ez a probléma is végre megoldódott. A szakszervezet és a vállalat jelentős anyagi áldozata révén korszerűen felszerelt és berendezett könyvtárat létesítettünk olvasóteremmel, kölcsönzővel és raktárakkal. A könyvtár itt 1959 november 23-án nyitotta meg kapuit olvasóközönsége számára.

Ekkor vezettük be, a szabadpolcos kölcsönzést is. A Szakszervezeti Könyvtár fennállása óta hatalmas fejlődésen ment keresztül, melyet e rövid történeti visszapillantással nem is lehet hűen bemutatni. A fejlődésre legjellemzőbb a következő táblázatban feltüntetett elmúlt négy év statisztikai adatai:

Év	Könyvtár állománya	Olvasók száma	Kikölcsönzött kötetek száma
1956	21 855	2 470	65 927
1957	25 234	2 233	61 581
1958	26 139	4 298	120 640
1959	30 708	4 619	126 449

Az 1959-es évben beiratkozott olvasóinak megoszlása a következő volt:

munkás olvasó	— — — — —	48%
szellemi és adminisztratív	— —	26%
háztartásbeli	— — — — —	10%
nyugdíjas olvasó	— — — — —	4%
tanuló	— — — — —	10%
egyéb olvasó	— — — — —	2%

1959 végén az üzemi könyvtárak száma 14. Egyéb fiókkönyvtárak száma 10.

Ma még szerénytelenség lenne azt mondani, hogy hiányosságaink nincsenek, különösen könyvtártechnikai vonatkozásban. Azonban úgy hisszük, hogy a legfontosabb feladatban — a könyvtár látogatottságának növelésében nem lebecsülendő munkát végeztünk. 1959-ben az üzem dolgozóinak 27 százaléka volt a könyvtár állandó olvasója. A szakszervezeti könyvtármozgalom előtt még hatalmas feladatok állnak. Növeli a feladatot és a felelősség súlyát az is, hogy tevékenységünk jellege egyre azonosul az állami közművelődési könyvtárakéval. Ma még fokozottabb követelmény, hogy e két különböző típusú, de feladatát tekintve azonos célú könyvtár szorosabbra fűzze kapcsolatát.

Az 1946—47-es zsenge hajtás ma terebélyes hálózat, mely évről-évre növekedik, szélesedik, betöltve fontos szerepét a kohászati dolgozók, a diósgyőri munkásosztály műveltsége, politikai, szakmai képzettsége emelésében, szórakozási igényeinek kielégítésében.

Cserhádi János
a Lenin Kohászati Művek
Szakszervezeti Könyvtárának vezetője

Ismerjük meg megyénk közművelődési könyvtárait

E számunkban kis sorozatot indítunk. Ebben a sorozatban minden alkalommal bemutatunk egy nagyobb közművelődési könyvtárat. Leírjuk a könyvtár rövid történetét, beszámolunk munkájáról, adatokat közlünk a könyvtár eddigi eredményeiből. Fényképekben is bemutatjuk a könyvtár épületét és egyéb helyiségeit. Könyvtári körsetánkat a sátoraljúj helyi járási könyvtár bemutatásával kezdjük.

JÁRÁSI KÖNYVTÁR, SÁTORALJÁÚJHELY

A felszabadulás után hazánkban nagy területeket felelő közművelődési hálózat épült ki. A közművelődési könyvtárhálózat több mint tíz éves múltra tekint vissza. A könyvtárak széleskörű elterjedése komoly segítséget jelentett dolgozóink nevelésében, szórakoztatásában. E hosszú idő eredményei a munkában még nem hoztak teljesen befejezett eredményeket. Évről-évre bővül a könyvtárak feladatköre, növekszik az a társadalmi, politikai feladat, amelyből a könyvtáraknak tevékenyen ki kell venni részüket. A tízéves múlt gyakorlati tapasztalatai útmutatásul szolgálnak a jövőt illetően.

Sátoraljúj helyen 1952-ben alakult meg a járási könyvtár. Akkor nehéz körülmények között kellett

megkezdeni a munkát. Egy helyiség állt csupán a könyvtár rendelkezésére, oda volt bezúfolva minden. Tapasztalatok nélkül, megbirkózva az egyre jelentkező feladatokkal, a könyvtár arra törekedett, hogy az olvasni vágyók igényeit a lehetőségekhez mérten kielégítse. A kezdetben jelentkező igények kielégítése nehéz feladatot jelentett a könyvtár dolgozói számára. A 3850 kötet könyv még nem biztosított megfelelő választékot, és ebben a 3850 kötet könyvben is sok duplumpéldány szerepelt.

Tudjuk, állítjuk és tapasztaljuk, hogy minden kezdet nehéz, s a könyvtári munka területén is nehéz volt elindulni Sátoraljúj helyben. A kölcsönzés megindítása égetően fontos volt, más nyilvános könyvtár nem működött akkor a városban. A könyvtár megnyitásának esztendejében, 1952-ben 900 személy vette igénybe a könyvtár szolgáltatásait. Az első évi kölcsönzési munka 21 ezer kötet forgalmát biztosította. Az elkövetkezendő években gyarapodott a könyvtár állománya. 1953-ban 6150 kötettel, 1954-ben 8513 kötettel, 1955-ben 10 557 kötettel, 1956-ban 11 976 kötettel, 1957-ben 9409 kötettel, 1958-ban 9603 kötettel, 1959-ben pedig 10 006 kötettel rendelkezett a járási könyvtár. 1960 június 30-ig 10 199

kötetre gyarapodott a könyvtár állománya. Az 1956-os ellenforradalmi események hatással voltak a könyvtári munkára is. A könyvtár számszerű adataiban való törés az 1957-es év eredményeiben mutatkozott meg.

A könyvvállomány fokozatos emelkedése lehetővé tette, hogy a könyvtár minél több olvasó igényét elégítse ki. 1953 végén már 1439 fő látogatta a könyvtárat. 1954-ben ez a szám 1710 főre emelkedett. Az az év jelentette a könyvtár életében az olvasói csúcspontot, mert ezt a számot azóta sem sikerült elérni. A következő években már csak 1491, 1402, 1257, 1448 volt a beiratkozott olvasók száma, 1959-ben pedig 1373. 1960 június 30-ig 1183 beiratkozott olvasót tart nyilván a járási könyvtár.

A kölcsönzött kötetek számában is természetesen az 1954-es esztendő volt a legeredményesebb. A kölcsönzött kötetek számában a könyvtár túlhaladta a 68 ezret, s ezt a kölcsönzési számot sem tudta a könyvtár azóta megegyezően elérni. 1953-ban 66 ezer kötet volt a kölcsönzés, 1954-ben ez a kölcsönzési szám kétezerrel növekedett, 1955-től kezdve azonban csökkenést tapasztalhatunk a kölcsönzött kötetek számában. Könyvkiadásunk fejlődése, a könyvtárak egyre jobb ellátása érthetelenné teszi ezt a csökkenést, s a jövőben tenni is kell ellene! Ha megvizsgáljuk a könyvtár állományát, figyelembe vesszük az állomány növekedését, akkor nem tudjuk megérteni, hogy miért csökkent az olvasók száma. Az állomány gyarapodásával párhuzamosan egyre jobb eredményt várunk könyvtárainktól, hisz az állomány gyarapodása logikailag is a forgalom növekedését vonja maga után. Az olvasók számában és a kölcsönzött kötetek számában megnyilvánuló állandó hullámzások arra engednek következtetni, hogy nem kiegyensúlyozott a könyvtár munkája. Az évről-évre elért eredmények arra engednek következtetni, hogy a könyvtár olvasószervező munkája nem lebecsülendő, viszont sokkal körültekintőbb, sokkal egyenletesebb és kiegyensúlyozottabb kölcsönzési és olvasószervezési tevékenységre számítunk, s az elkövetkező években ezeket követelményként fogjuk tekinteni.

A könyvtár elért eredményei jók, fáradságos munka következményei, a munka tartalmában, az összefüggések vizsgálatában jutunk azonban arra a megállapításra, hogy a könyvtárnak sokkal előrelátóbban kell munkálkodni, s ennek meg kell mutatkoznia a számszerű eredményekben is. Távolati értékelésben a könyvvállományban, a kölcsönzött kötetek számában, az olvasók számában nagy az emelkedés. Ezt legjobban megállapíthatjuk akkor, ha az 1959-es év eredményeit viszonyítjuk az 1952-es esztendő eredményeihez. Ebben az esetben a következő százalékos emelkedést tapasztaljuk: könyvvállományban 263 százalék, beiratkozott olvasók számában 152 százalék, kölcsönzött kötetek számában 240 százalékos emelkedést kapunk.

Megvizsgálva az 1952 és 1959-es év között eltelt évek eredményeit, mégis azt kell megállapítanunk, hogy a könyvtár helyi tevékenységében nagyobb figyelemre, nagyobb gondosságra, tervszerűsége van szükség. A könyvvállomány fejlesztése, a könyvtár állományába kerülő sok jó könyv arra az eredményre kell hogy vezessen, amely a könyvtár életében, történetében jelfelől ívelő, fejlődő tendenciát mutat. A könyvtár ebben az évben is 20 ezer forintot kapott a járási tanácstól könyvtárfejlesztési célra. Az anyagi befektetések, a tanácsok részéről megnyilvánuló egyre nagyobb segítség kell, hogy megmutatkozzon a könyvtári munka eredményeiben. A járási könyvtár ma a városban a legnagyobb nyilvános könyvtár. Állománya lehetővé teszi, hogy a legkülönböző érdeklődési körű emberek igényét ki tudja elégíteni. Működik még néhány szakszervezeti könyvtár is a város területén, de ezek állományilag sokkal kisebbek, nem biztosítanak nagy választékokat, és csak bizonyos szűk kör olvasói igényét elégítik ki. Valamennyi iskola, középiskola is rendelkezik nevelői

Ebben, a város központjában lévő épületben kapott a járási könyvtár hat helyiséget. A kölcsönzőhelyiségek talán kissé zsúfoltak, mégis kedvező az elrendezés, mivel kevés könyvtár dicsekedhet annyi helyiséggel, mint a sátoraljaújhelyi járási könyvtár.

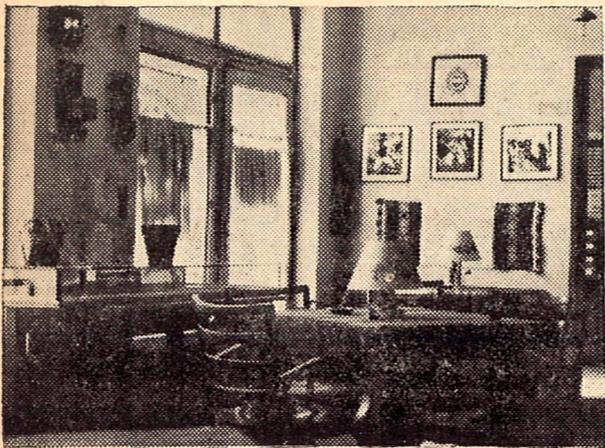
és ifjúsági könyvtárral, de ezek munkája még nem annyira szervezett, mint a közművelődési könyvtáraké. A bútorgyár, dohánnygár, a nevelőintézet könyvtárainak állománya összesen nem teszi ki a járási könyvtár könyvvállományának felét sem.

Ez a járási könyvtár Borsod megye egyik legtöbb helyiséggel rendelkező könyvtára. Elhelyezése kedvező, a város központjában foglal helyet, ahol nagy a forgalom, s naponta sok ember közlekedik a könyvtár területén. Berendezése jó, szép olvasóteremmel rendelkezik, ahol valóban otthonosan érezhetik magukat a látogatók. Az olvasóterem látogatottsága nagyjából a folyóiratok miatt van, de gyakran keresik fel tudományos szakemberek is az olvasótermet, akik helybenolvasásra bármilyen tudományos munkát kaphatnak. A könyvtár nagy súlyt fektet a könyvtárközi kölcsönzésre, melynek segítségével az egyedi igényeket maradéktalanul ki tudja elégíteni. Az olvasóteremben kisebb állományú kézikönyvtár is a látogatók rendelkezésére áll, melyben megtalálhatjuk a lexikonokat, szótárakat és egyéb tudományos gyűjteményeket.

A könyvtár keretén belül külön működik gyermekrészleg. A gyermekkölcsönzöt 1953-ban választották

A könyvtár olvasótermében lévő kézikönyvtárat a szakemberek gyakran használják.

Az impozáns külsejű olvasóterem otthont nyújt a helyben olvasók számára. Az olvasóteremben számos folyóirat, napilap áll a látogatók rendelkezésére.

külön, s a gyermekolvasók különválasztása főleg az olvasókkal való foglalkozás szempontjából volt nagyon hasznos. A gyermekkönyvtárnak több mint 350 beiratkozott olvasója van. Itt diavetítéseket, mesedélutánokat szoktak tartani. Az ifjúsági könyvtár állománya nagyon kicsi, szinte alig lehet könyvet találni a polcokon, mert olyan sok az érdeklődő gyermekek száma. Az iskolás gyermekek olvasási igénye nagyon fontos a jövőt illetően és éppen azért, ahol lehetőség van rá, gondoskodni kell a gyermekekkel való külön foglalkozásról. Már gyermekkorukban hozzászoknak a betű, az irodalom szeretetéhez, s felnőtt korukban a könyv már mindennapi szükségletükké válik. Ezért lesz sokkal könnyebb az 1980-ban dolgozó könyvtárosoknak, munkájukat már nem ott kell majd elkezdniük, mint ahol kell kezdeni a ma könyvtárosának.

Mit olvasnak leginkább a könyvtár olvasói? A kérdés a könyvtárosokat feltétlenül érdekli. Jókai, Mikszáth, Móricz könyvei a legolvasottabbak. Nagy az érdeklődés a mai magyar irodalom iránt is. Nagyon sokan olvasnak Csúrkai Istvánt, Szabó Pált, Berkesi Andrást, Mesterházi Lajost. Mesterházi két könyve a „Pokoljárás” és a „Pár lépés a határ” nagy érdeklődésre tartott számot az olvasók körében. Szeretik a népszerű ismeretterjesztő könyveket is.

A járási könyvtár nemcsak a város könyvtári ellátását biztosítja, hanem hálózati központ is. Felügyelete alá tartozik 57 községi könyvtár. A községi könyvtárak munkájának irányítása, ellenőrzése nagy feladatot ró a könyvtár dolgozóira. Nehéz a közlekedési területektől távolos községeket megközelíteni, az ellenőrzés, az irányítás pedig csak személyes kiszállással lehetséges. Fontos feladat a munka kézben tartása, és a községi könyvtárak munkájának segítése, javítása. A járási könyvtár jó kapcsolatot teremtett a községi tanácsok vezetőivel, és ennek eredményeképpen számtalan problémát közösen oldanak meg, különösen sok segítséget adtak a tanácsok azokban a községekben, amelyekben a könyvtár tanácsi kezelésbe került. 1960 első félévében 20 könyvtárat adott át a járási könyvtár tanácsi kezelésbe. Ezenkívül jelenleg még működik 36 letéti könyvtár és 1 önálló községi könyvtár — Sárospatakon. Fenti könyvtárak összesen 16 854 kötet könyvvel rendelkeznek, 1960 június 30-ig 6599 beiratkozott olvasójuk volt, és 1960 első félévében 57 608 kötet könyvet kölcsönöztek ki olvasóiknak.

A hálózatba tartozó községi könyvtárak száma évről-évre fokozatosan emelkedett, 1952-ben csak 29 községi

könyvtár működött a járás területén, ez a szám 1960-ban 58-ra emelkedett. Az állományban is jelentős növekedés mutatkozott, 1952-ben 8000 kötet, 1959-ben már 15 695 kötet volt a falusi könyvtárak összállománya. 1952-ben 1850 olvasó iratkozott be a községi könyvtárakba, 1959-ben pedig 6937 beiratkozott olvasó vette igénybe a községi könyvtárak szolgáltatásait. A kölcsönzött kötetek számában is nagy az emelkedés: 1952-ben 26 ezer kötetet kölcsönöztek ki a községi könyvtárak könyvtárosai, 1959-ben pedig 96 589 kötetet. A százalékos emelkedés a következő: könyvállományban 342 százalék, beiratkozott olvasók számában 375 százalék, kölcsönzött kötetek számában 371 százalék.

A falusi könyvtárak munkájának ellenőrzése, irányítása nagyon fontos feladat. Amikor eljutottunk oda, hogy kormányzatunk biztosította a falvak könyvtárral való ellátását, gondoskodnunk kell arról is, hogy ezek a könyvtárak valóban teljesítsék a rájuk bízott feladatokat. Az elért eredmények pedig arra engednek következtetni, hogy dolgozó parasztságunk is igényli az irodalmat, egyre több igénnyel találkozunk körülükben. S ezeknek az igényeknek a kielégítésére vannak hivatva falusi könyvtáraink. Szocialista kultúrpolitikánk célkitűzése: eljuttatni a kultúrát a dolgozók legszélesebb néptömegeihez. A kultúra terjesztésének egyik fontos eszköze a könyv is, a falusi könyvtárak tehát fenti célt szolgálják a szó legszorosabb értelmében.

A sátorlajújhelyi járás területén működő könyvtárak közül az alábbi községek könyvtárai dolgoznak legeredményesebben: Révleányvár, Füzérkomlós, Karcsa, Tiszakarád, Olaszliszka, Tolcsva, Füzér, Mikóháza.

Összegezve az eredményeket, megállapítjuk, hogy a járási könyvtár és járás területén működő községi könyvtárak több mint egymilliószázezer kötet könyvet adtak az olvasók kezébe fennállásuk óta. Ha felmérjük ennek a számnak a kulturpolitikai jelentőségét, akkor megállapíthatjuk, hogy igenis a munka, amelyet a járási könyvtár és községi könyvtárak eddig végeztek, nem volt hiábavaló. A munka eredményei megmutatkoztak, és ma is megmutatkoznak a termelés emelésében, a dolgozók művelődési színvonalának emelkedésében, nem utolsósorban nevelésükben és ideológiai világnézetük kialakulásában.

OROSZ MIHÁLY

a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár munkatársa

Levél

a Borsodi Könyvtáros olvasóihoz

Kedves Munkatársaink!

Most kezükbe adjuk a Borsodi Könyvtáros második számát. E lap tájékoztatni kívánja a megye valamennyi könyvtárosát a könyvtári munkában elért eredményekről, jó tapasztalatokról, tájékoztatni kívánja a könyvtárosokat az elkövetkezendő feladatokról. Azt szeretnénk, ha a lap szerkesztéséhez valamennyien hozzájárulnának. Küldjék be hozzánk levélben jó módszereiket, számoljanak be kezdeményezéseikről, mert azokról a Borsodi Könyvtároson keresztül a megye minden könyvtárosa értesül, tudja munkájában használni és alkalmazni. Ezért várjuk minden könyvtáros támogatását. Felhívásunk különösen a falusi könyvtárosoknak szól. A könyvtári munka legtöbb nehézsége ma még falun található, valamennyiünknek azért kell küzdenünk, hogy ezeket a nehézségeket közös erővel megoldjuk. Várjuk tehát leveleiket, javaslataikat.

Könyvtárosi üdvözlettel:

a BORSODI KÖNYVTÁROS
SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

A ricsei községi könyvtárról

Örömmel vettem kézhez a „Borsodi Könyvtáros” 1960. évi első számát, amely a községi könyvtár vezetéséhez, munkájához, helyi problémáinak megoldásához nagy segítséget fog nyújtani, „A könyvtáros” c. folyóirat mellett.

Könyvtárunk 1960 első negyedévében került tanácsi kezelésbe, s magam is ekkor vettem át a könyvtár vezetését. A jó könyvtári munkának egyik akadályozója a könyvtár rossz elhelyezése. Jelenleg az iskola egyik termében van, s jónéhány évig nincs is kilátás jobb elhelyezésre.

A könyvtár jelenlegi állománya 320 kötet könyv. A második negyedévben 61 kötetrel gyarapodott az állomány. Az olvasók száma 170. Megoszlás szerint 3 paraszt, 14 munkás, 30 értelmiségi, 123 egyéb, melyből a 14 éven aluliak száma 85. Az olvasók összesen 476 kötetet kölcsönöztek ki a második negyedév folyamán. Megoszlás szerint 5 ideológiai-politikai, 4 műszaki, 5 mezőgazdasági, 19 egyéb ismeretterjesztő, 183 szépirodalom, 260 ifjúsági irodalom volt. Rövid 4 hónapi működésem alatt igen sok tapasztalatot szereztem. Ezek a tapasztalatok segítettek ahhoz, hogy a második negyedévi eredmények jóval nagyobbak az előző negyedév

eredményeinél. Hiszen a könyvtár csak akkor töltheti be hivatását, ha a könyvek nem a szekrényben porosodnak, hanem az olvasók kezei között vannak. Tapasztalatom az, hogy a könyvtárban lévő könyvek forgalmát az növeli, ha jó aktivistái vannak a könyvtárosnak.

A magam részéről ezen aktivistákat a VII—VIII. osztályos gyermekeim körében találtam meg, minél követezében egy-egy kölcsönzés alkalmával valamennyi mese- és ifjúsági könyv kicserélésre kerül. Bizonyos vagyok abban, hogy aki iskolás korában megszereti és megszokja az olvasást, az később, felnőtt korban is szeretni fogja a legjobb barátot, a könyvet.

Sajnos, a felnőtt olvasókkal még nem igen jó a községi könyvtár kapcsolata. Ennek oka részben a mezőgazdasági munkák sűrűsége, részben az, hogy községünk lakói még egyénileg gazdálkodnak, s így nincs annyi idejük, hogy saját tudásuk fejlesztésével munkamódszereiket is javíthassanak. Remélem, hogy ez az állapot rövid időn belül megszűnik és községi könyvtárunknak nemcsak az iskolás gyermekek, de a felnőttek is szorgalmas olvasói lesznek.

Tóby Antalné
ricsei községi könyvtáros

Három új könyvtár három hónap alatt

Az új esztendő első negyedében a városi tanács három új könyvtára kezdte meg működését Miskolcon. Három új dátum gazdagítja Miskolc kultúrtörténeti eseménynaptárát.

A IV. kerület tapolcai városrész lakói február 15-én kölcsönöztek első alkalommal az új könyvtárban.

A III. kerületi Hámorban március 2-án, az első kölcsönzés alkalmával csupán két óra leforgása alatt 24 kötet könyvet vittek haza az olvasók.

Az I. kerület József Attila utca, a Szondy-telep környéke a múltban sokáig nélkülözte a kulturális szolgáltatásokat. Ezen az állapoton változtatott a városi tanács, amikor a Baross Gábor u. 18. szám alatt a József Attila Pártszervezettel közösen március 3-án új könyvtárat adott át a lakosságnak.

Rövid idő leforgása alatt az új létesítmények nagy népszerűsége tettek szert. Március 31-ig 711 látogató 1709 kötet könyvet kölcsönözött ki az új könyvtárakból. Igen keresettek a szépirodalmi, majd az ifjúsági és mese irodalom, de szívesen olvassák a műszaki, politikai, mezőgazdasági és egyéb ismeretterjesztő (köztük művészettörténeti, sport, fényképezés, kézimunka-horgolás, irodalomtörténeti, nyelvészeti, autó- és motor-

szerelesei stb.) műveket is. Az olvasók között találkozunk nőkkel, férfiakkal és gyermekekkel egyaránt, akik munkájuk elvégzése után az olvasásban keresnek szórakozást, vagy képezik magukat. Öröndetes, hogy az olvasók 58 százaléka felnőtt. A látogatók száma állandóan növekszik, mert napról-napra újabb olvasók iratkoznak be, s választják ki a megfelelő könyvet. A katalógusokon kívül könyvkiállítások, könyvismertető előadások és a könyvtárosok ajánlásai nyújtanak segítséget az olvasóknak, a sokat kért „jó könyv” kiválasztásában.

Az új létesítmények mellett a korábbi könyvtárakat is állandóan fejlesztjük. Így az első negyedévben 72 000 forintos költséggel 2700 kötet könyvvel több jutott az olvasóknak. Az év végéig még további 100 000 forintos költségből kb. 4000 kötet könyvvel gyarapítjuk a kerületi könyvtárak állományát.

A városi tanács helyesen ismerte fel a lakosság olvasási igényeit és napjaink egyik jelentős közművelődési problémáinak megoldására létesített városi könyvtárhálózat méltán vált ki a dolgozó lakosságból helyeslést és teljes meglegedést.

Gáspár Mihály
városi könyvtáros

AZ ÓNODI NÉPKÖNYVTÁRBAN

A történelmi nevezetességű község múlt századbéli épületében találunk rá a községi könyvtárra. Már a kapu bejáratánál lévő tábla felvilágosít arról, hogy ebben az épületben foglal helyet a községi könyvtár, s arról is tájékoztatja a járóelőket, hogy mikor van a könyvtár nyitva. Rendszerint minden hét csütörtök napján, de előfordul, hogy fenti napon kívül mások is ott találjuk a könyvtárszobában Géczy Antal tanárt, aki ennek a kis könyvtárnak vezetője. A könyvtár az emeleten van, közvetlen a kultúrterem szomszédságában, s talán azért tartja a könyvtáros csütörtökön a könyvkölcsönzéseket, mert a népművelési esték is ezen a napon vannak. Persze a könyvkölcsönzés nem zavarja a művelődési otthon másorát, úgyszintén az sem zavarja a könyvtárban a könyvkölcsönzést. A könyvtáros szerint így a legcélszerűbb, mert amikor

összejönnek az emberek egy-egy előadásra, akkor hozzák magukkal a könyveket is, és bejönnek a könyvtárba, könyvcserére. Azt mondja a könyvtáros: „a falusiak nehezen mozdulnak ki otthonukból, ha a gyermeket küldik el a könyvért, azt nem szeretem, így pedig, akik eljönnek, kettős cél érdekében indulnak el otthonról.” Mi is meglátogattuk egyszer a könyvtárat, éppen kölcsönzési napon. A szépen berendezett kis könyvtárszoba talán jelenleg megfelel az ónodi igényeknek, de azt hiszem évek múltán már kicsi lesz. Ez a könyvtár talán a legszebb és legjobban dolgozó könyvtár a miskolci járásban. Megérdemli tehát, hogy bemutassunk néhány mozzanatot életéből, beszámoljunk röviden munkájáról.

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár és a községi tanács segítségével az elmúlt évben sikerült a könyvtárszobát

Sorbaállnak a kölcsönzőasztalnál az ónodi községi könyvtárban. A könyvtáros — Géczy Antal — végzi a kölcsönzést, és fényképezés közben a sorbaálló olvasók a fényképezőgépre is kíváncsiak voltak.

olyanná tenni, hogy ott valóban otthonosan érezzék magukat a könyvtár olvasói. A szobában asztalok vannak, a helyben olvasásra is lehetőség van. Napilapot, folyóiratot is kap a könyvtár, és azokat helyben olvashatják. Aztán többször előfordul az is, hogy az igényes olvasók kezükbe vesznek egy-egy könyvet, leülnek elolvasni belőle egy-két oldalt, és csak azután választanak. Ez ma már nem ritkaság falun, és megvan ez Ónodon is. A községi tanács az elmúlt évben 1500 forint értékben új könyvszekrényt vásárolt a könyvtár számára, így már nem probléma a 938 kötetnyi könyv-állomány elhelyezése sem. Ma még nem probléma, de lehet, hogy néhány év múlva újabb könyvszekrényre lesz szükség, csak akkor már a helyiség sem lesz megfelelő, mert még egy szekrény már nem fér el benne.

Amikor belépek fényképezőgéppel a kis szobácskába, mint ismeretlen, kissé kételkedve fordulnak felém, aztán hamar megbarátkozunk, beszélgetni kezdünk. A kölcsönzőasztalnál több olvasó türelmesen várakozott, míg Géczy Antal könyvtáros a könyvkölcsönzést végezte.

Türelmetlenkedni kár! Van miből választani, jut mindenkinek a könyvtár több mint 900 kötetnyi állományából. A könyvtárszoba kicsinyisége azonban nem engedte meg számunkra, hogy a könyvvel megtelt két könyvszekrényt a fényképen bemutassuk.

Öröm végignézni a berendezett kis könyvtárszobán, de még nagyobb öröm végignézni az érdeklődőket, aszszonyokat, idősebb embereket, fiatalokat, akik mind arra várnak, hogy valami jó olvasni valót kapjanak. De türelmetlenkedni kár, van miből válogatni, elég választékot biztosít a könyvtár 938 kötetnyi állománya. Sajnos, a könyvtárszoba olyan kicsi, hogy fényképezőgépünkkel nem tudjuk megörökíteni az érdeklődők táborát, csak néhányan vannak olyanok, akik belefértek a fényképezőgép lenséjébe.

A könyvtár 938 kötetnyi állományának története van. 1954-ben még egészen csekély állománya volt a könyvtárnak. Géczy Antal könyvtáros nagyon sokszor bejárt a II. Rákóczi Ferenc Könyvtárba, hogy újabb könyvanyagot kérjen. Kapott is minden esetben, hisz nagy forgalmat biztosított a könyveknek, 1957-ben például 5835 kötetet, 1959-ben pedig még ennél is jóval több könyvet adott olvasói kezébe.

Öregek és fiatalok egyaránt szívesen járnak el a könyvtárba. Két hatvan éven felüli nyugdíjas bácsika érkezett, hónuk alatt könyvekkel tömött táská. Egyiknél 4 vagy 5 könyv is van, mert ő viszi az egész családnak az olvasnivalót. Amikor megkérdezem, van ideje ezt a sok könyvet elolvasni, igennel. válaszol és megerősíti, néha még többet is elolvasna de ennél többet már nem ad a könyvtáros sem, még ha egész családról is van szó. Gyerekek jönnek. . . Ötödik osztályosnál kisebbet nem találunk köztük, mert csak ötödik osztálytól felfelé iratkozhatnak be az iskolások a könyvtárba. Ez a könyvtáros egyéni szabálya. Így aztán dícsőségszámba megy a tanulók között, ha már tagjai lehetnek — ahogy ők mondják — a felnőtt könyvtárnak. Az iskolában is van iskolai könyvtár, onnan kaphatnak mesekönyveket az alsóbb osztályosok.

Ebben az évben 116 olvasót tart nyilván a könyvtáros. Ezek foglalkozás és korszerinti megoszlása a következő:

munkás	— — — — —	19
dolgozó paraszt	— — — — —	28
értelmiségi	— — — — —	15
egyéb	— — — — —	54
14 éven aluli	— — — — —	26
14—18 év között	— — — — —	22

Talán az olvasók száma lehetne még több is, de az eddigi eredményt félév alatt érte el a könyvtáros, az év végére reméljük ez a szám jelentősen emelkedik. A forgalom a nyári hónapok alatt egy kicsit csökkent, de ezt a nyári munkák általában mindig magukkal hozzák. Persze nagyon sok függ a könyvtáros ügyességén is. A félév alatt 2632 kötet könyvet kölcsönzött ki az ónodi községi könyvtár.

Jókait, Móriczot, Mikszáthot olvassák a legszívesebben és érdeklődnek a mai magyar irodalom iránt is. Nagyon szeretnék az ónodi olvasók ma élő írókkal találkozni. Vannak bizonyos könyvcímek, amelyet egyes olvasók „aranyat-érő”-nek neveztek. Egy középkorú néni kért, hogy jegyezze elő számára a könyvtáros Jókai: Kőszívű ember fiai c. regényét, mert már régen szeretne volna elolvasni, de eddig nem sikerült hozzájutnia. A könyvtár ismeretterjesztő könyveit ritkábban veszik kezükbe az olvasók, de ezeket a könyvtáros ajánlja és néhányszor a szépirodalmi művek mellett egy-egy ismeretterjesztő könyvet is kiad. Telen a mezőgazdasági tanfolyam hallgatói sok használható mezőgazdasági szakkönyvet kölcsönöztek ki a könyvtárból.

Az ifjúsági könyv kevés. A felnőttek, az idősebb aszszonyok is olvasnak mesét, így mesekönyvet csak ritkán lehet a szekrényben találni. Ami van, azokat is „agyonolvasták” már.

A községi tanács nagyon sokat segített a könyvtár fejlesztésében. Itt valóban szíven viselő a tanács a könyvtár ügyét, s a legnagyobb segítséget megadja

a könyvtárosnak a munka végzéséhez. 1959-ben összesen 5900 forintot áldozott a könyvtárra, 1960-ban pedig 6000 forint szerepel a könyvtár költségvetésében. Tavaly több mint 100 kötet új könyvet tudott vásárolni a könyvtáros, s a könyvvállomány gyarapodása biztosítja a könyvek közötti minél nagyobb választékot. Mert az olvasók válogatásak is, kezdetben kell, hogy saját maguk válasszanak ki egy-egy könnyebb olvasmányt — így csinálja ezt Géczy Antal is —, később aztán már a könyvtáros ajánlja, milyen könyveket olvassanak, s ebben az esetben az ő ajánlását is feltétlenül el fogják fogadni.

A könyvtáros — Géczy Antal — szereti ezt a mellékfoglalkozást, szívesen végzi, örömmel adja olvasói kezébe a könyveket, arra törekszik, hogy minél több ember megszeresse a községben a könyveket, s munka eredményének pedig feltétlenül meg kell mutatkoznia, talán nem is most, majd csak egy év, vagy évek múlva. Mi annak örülnénk, ha a könyvtár hamar kinőné magát jelenlegi helyéről, mert ha több olvasója és több könyve lenne, akkor bizony a jelenlegi helyiség már nem volna megfelelő a könyvtár számára.

OROSZ MIHÁLY

Az ünnepi könyvhét irodalmi rendezvényeiből

A könyvbarátok számára a könyvterjesztés időszaka mindig örömet hoz. Régen várt művekhez juthat ilyenkor az olvasó a könyvesboltokban és a könyvsátrokban. Az idei könyvhéten is számos olyan mű jelent meg, amelyet örömmel vettek kezükbe a könyvszerető emberek. Valamennyien izgalommal kutattunk a könyvhét kiadványai között. A baj talán ott volt, hogy az Ünnepi Könyvhét időszaka nem a fizetések idejére esett, főleg a mezőgazdaságban dolgozók számára jelentett ez hátrányt. Sok szép könyv megragadta a falusi dolgozók figyelmét, de pénzt akkor még nem kaptak, így csak kevesen tudtak könyvet vásárolni.

A könyvhét ideje alatt írók találkoztak olvasókkal, könyveket dedikáltak, a könyvtárak pedig felhasználták ezt az időszakot az irodalom szélesebbkörű terjesztésére irodalmi előadások keretében. Az idei Ünnepi Könyvhét ideje alatt tartott előadásokból számolunk be most kettőről.

A felszabadulás utáni magyar irodalomról hallhattak előadást Tiszaszederkényi termelőszövetkezeti község dolgozói. Az előadást a miskolci II. Rákóczi Ferenc Könyvtár és a tiszaszederkényi községi könyvtár közösen szervezte. Május 29-én délután 4 órakor már több mint 150-en foglaltak helyet a kultúrotthonban. Érdeklődő termelőszövetkezeti parasztok, férfiak és asszonyok tették ki a hallgatóság nagy részét. Valamennyien kíváncsiak voltak arra, hogy mi lesz ezen az irodalmi rendezvényen. Az érdeklődést az is fokozta, hogy hasonló irodalmi előadás már régen volt a községben.

Demeter Gyula tanár tartott előadást a megjelent hallgatóságnak. Beszélt a ma irodalmi irányzatáról a szocialista realizmusról és irodalmi alkotásokból szemelvényeket, részleteket említett, amelyek lehetővé tették az előadás érthetőségét. A beszélgetés nem irodalmi, hanem közvetlen nyelven folyt, éppen azért, hogy mindenki számára érthető legyen. Nem volt ez tehát elvont elmélkedés, hanem a hallgatóság műveltségi és irodalmi ismereteihez mértén felépített előadás. Demeter Gyula rövid párhuzamot vont a mai magyar irodalom és a felszabadulás előtti irodalom között. Megemlékezett ma is élő nevesebb íróinkról és irodalmi munkásságukról. Beszélt arról, hogy a parasztság problémája, a parasztság életének ábrázolása nagy teret kapott a felszabadulás utáni irodalmi alkotásokban.

Demeter Gyula előadását Bihari Sándor borsodi költő szavaltai egészítették ki. A megjelent költő saját verseit szavaltta el. Ezenkívül még két rövid irodalmi tárgyú kisfilmet is megtekinthetett az egybegyűlt közönség.

A megjelentek száma, az érdeklődő arcok, a taps bizonyíték volt arra, hogy parasztságunk egyre közelebb kerül az irodalomhoz, nap mint nap terjed az olvasás és az irodalmi előadások is sikerral járnak. Az olvasásra megvan a lehetőség, hiszen ma már minden községben működik könyvtár

Abaujszántón méltón megünnepelték — igaz egy napos késéssel — a költészet napját. Az előadásra, illetve a műsoros estre június 2-án került sor. Azt mondják az abaujszántóiak, hogy irodalmi rendezvényre nagyon nehéz közönséget szervezni a községben. Ezt az állítást megcáfolta a június 2-i rendezvény. A műsoros irodalmi estnek a következő címet adták: „Szerelem a költészetben”. A cím talán vonzó lesz, ezt gondolták a rendező szervek, s valóban nagy sikere volt az irodalmi estnek Abaujszántón. Több mint kétszázan jelentek meg a kultúrházban, s akik végighallgatták, kellemes élményben volt részük, elégedetten térhettek haza.

Az irodalmi esten Kordos László tanár mondott összekötőszöveget. A színjátszó és szavaló szakkör tagjai tették színes és érdekessé az estet. Pilis Ilona, Ceglédi Károlyné, Pósa István, Bányai György, Fűrjész Istváné vállaltak szerepet a versek tolmácsolásában. Az irodalmi műsort a rendezőbizottság — nagyon ügyesen — zeneszámmal is tarkította. Közreműködött hegedűn dr. Angyalos Géza orvos — ő egyébként az egyetlen értelmiségi, aki az irodalmi előadásból szerepet vállalt — és nagy sikerben volt része, amely siker kétségtelen hozzájárult az egész est sikeréhez is. A közönség annyira gyönyörködött hegedűjátékában, hogy többször visszatapsolta, így meghallgattak még két megzenésített Petőfi költeményt is. Nagy sikere volt még a zeneszámok tolmácsolásában Bakonyi Bélának, Sándor Áginak és Baksa Magdolnának.

A műsor végén könyvtombolát rendeztek, amelyen értékes könyveket lehetett nyerni.

A járási könyvtár, a kultúrotthon és a Könyvterjesztő Vállalat helyi könyvesboltja egy nappal később ünnepelte ezzel a színes, verses, zenés irodalmi műsorral a költészet napját az egy napos késés azonban a nemes szándék és a jó szervezés, nagy siker következtében nem tekinthető rossz pontnak. A szervezésért, a kezdeményezésért dícséret illeti a rendező szerveket.

A járási könyvtár az irodalmi estre műsортájékoztatót is készített, a könyvesbolttal közösen pedig a kultúrotthon előcsarnokában „15 év legszebb könyvei” címmel könyvkiállítást rendezett.

Az Ünnepi Könyvhét időszaka a könyvterjesztés csak egy kis, parányi része. Azóta már régen lebontották a könyvsátrakat, a könyvek visszakerültek a könyvesboltokba és sok ember otthonába, könyvtárába. Az Ünnepi Könyvhét befejeztével nem fejeződött be azonban az irodalom terjesztése, a könyvek olvastatása. Erre továbbra is hivatottak a könyvtárosok és a könyvelő elárúsítók. S hogy mennyire sikeresül az emberek szívébe belopni az irodalmat, a jó olvasmányt, az nem a kampányszerű, hanem az állandó szervezett munkától függ.

Kazincbarcikán történt

A városi könyvtár Kazincbarcika Újváros területén lévő tejjendégloben megalakította 5. számú fiókkönyvtárát. A könyvtár mint Libresso szerepel és olvasótermi tevékenységet fejt ki. Vezetője tiszteletdíj nélküli. Az itt elhelyezett könyvek szórakoztató jellegűek és gazdag képanyagot tartalmaznak. Ezekkel a művekkel a tejjendéglő felnőtt látogatóit helyben kívánják szórakoztatni.

A Libresso állományából néhány cím: Balassa—Gál: Operák könyve, Brehm: Az állatok világa, 1—4 kötet, Dallos: Vidám magyar versek, Effel: Ádám és Éva, Amikor az állatok beszéltek és A világ teremtése—Gábor—Rudas: Újságrajzok, Ráth—Végh: A könyv komédiája, Tóth Béla: A magyar anekdotakincs.

* * * *

A városi könyvtár új felmérést végzett az állományát illetően és megállapította, hogy összállománya 13.000 kötet. 6519 egyedi példányból áll, ezek összetétele:

Szépirodalom	— — —	2 689
Ifjúsági irodalom	— — —	712
Színmű	— — —	163
Ismeretterjesztő	— — —	2 955

Új nyilvántartását továbbfejleszti és ezután minden új szerzeményt, ha az a példány még nem szerepelt állományában, feljegyzi és így naprakészen kimutatja, hogy könyvtárának állománya hányféle műből áll. Ezt az új nyilvántartást a csoportos leltárkönyv mellékletének tekinti.

* * * *

A városi könyvtár 200 példányban nyomtatott ajánló katalógust készített. A katalógust 20 forint ellenérték fejében adja a könyvtáros olvasóinak. Már kezdetben is nagy volt az érdeklődés. Bebizonyosodott, hogy a hazavihető katalógust szívesen veszik kezükbe az igényesebb olvasók, akik búvárkodni akarnak a könyvtár állományában. S ha eddig nem volt idejük hosszabb időt a könyvtárban tölteni, akkor most lehetőségük van a könyvtár állományának megismerésére a nyomtatott katalógus segítségével otthon is. Az olvasók a kevés anyagi kiadást nem sajnálják a katalógusért. Az új katalógus-formátum már új személyeket is vonzott a könyvtárhoz. Jött olyan olvasó, aki ismerősét is elhozta. Az ismerős már előre kijelölte barátja katalógusában az őt érdeklő könyveket. A nyomtatott katalógushoz még ebben az évben két alkalommal ad ki pótlapot a városi könyvtár.

* * * *

A városi könyvtár képes folyóiratkatalógust készített. Az ízléses külsejű katalógus fotóeljárással készült. A folyóiratokról készült másolatokat választólaponkra ragasztották fel, ugyanarra a cédulára került még 2—3 olyan könyv címe, amely tartalmában kapcsolódik a folyóirat irodalmához. A 86 folyóirat címjegyzékét tartalmazó katalógus amellet, hogy a könyvtárban megtalálható folyóiratok katalógusául szolgál, kb. 250 könyv elolvasására hívja fel az olvasók figyelmét. Az irodalom ilyen ötletes összekapcsolása kétségtelen hasznot jelent mind a folyóiratok, mind a könyvek propagálásában.

* * * *

A városi könyvtárba 1960 június 30-ig 1805 személy iratkozott be. Az öt fiókkönyvtárral működő városi könyvtár az év végére túlteljesíti 1959. évi olvasói létszámát, amely meghaladta a 2000 főt.

* * * *

A városi könyvtár ötletes kísérletet folytat magnetofonnal. Könyvismertetéseket irodalmi jellegű szövege-

ket vesz fel szalagra. A felvételeket zeneszámokkal színessé teszik. Mesedélutánokon és egyéb könyvtári rendezvényeken játszásk majd le. A színes irodalmi műsor közkedvelt lesz a könyvtár látogatóinak körében. Emellett a könyvtár népszerűségét is növelni fogja. A könyvtár úgy szerepel majd, mint egy valóságos kis irodalmi stúdió.

* * * *

A városi könyvtár elkészítette a jelesebb írók álnév-katalógusát. Ebben a katalógusban közli a könyvtár a nemzetközi ábécét is, amelynek megismerése segítséget jelent az olvasók számára a katalógusban való pontos tájékozódáshoz. A nemzetközi ábécé ismerete elengedhetetlen feltétele a katalógusban való jártasságnak.

Könyvtáraink életéből

AZ ENCSI JÁRÁSI KÖNYVTÁR József Attila nevét vette fel. A nagy proletárköltő születésének 55. évfordulója alkalmából a járási könyvtár József Attila forgatókönyvet készített, amelyet több mint 30 fénykép illusztrál.

*

AZ EDELÉNYI JÁRÁSI KÖNYVTÁR „Bódvavölgyi Könyvtáros” címmel negyedévenként készit tájékoztatót a járás könyvtári életéről. A tájékoztatót megküldi valamennyi községi könyvtárosnak, a községi tanácsok vezetőinek, valamint a járási tanács és egyéb hivatalos szervek vezetőinek. A „Bódvavölgyi Könyvtáros”-ban a járási könyvtár tájékoztatja a községi könyvtárosokat az előttük álló feladatokról, értékeli negyedéves munkájukat és közli a munkával kapcsolatos észrevételeket. E számunkban közöljük is a „Bódvavölgyi Könyvtáros” egyik cikkét.

*

MISKOLCON, a könyvtárosok negyedévi továbbképzésén Sallai István elvtárs, az Országos Széchenyi István Könyvtár Módszertani Osztályának vezetője tartott előadást a módszertani munka kérdéseiről. Az előadást nagy figyelemmel hallgatták a megye főfoglalkozású könyvtárosai.

*

A MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ és a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár gyermekrésze május hónapban „Meseposztócska” címmel színes meseműsort rendezett a gyermek-könyvtár olvasói részére. A meseműsort Szász Eta, budapesti előadóművészno vezette.

*

A II. RÁKÓCZI FERENC KÖNYVTÁR KISZ szervezete az elmúlt év végén alakult meg. A szervezet megalakulása elősegítette a fiatalok összefogását, politikai nevelését. Az alapszervezet dicsérendő kezdeményezései közé tartozik, hogy a József Attila Olvasómozgalom próbázásait munkásfiatalokkal közösen tartja. A KISZ alapszervezet felvette a kapcsolatot a 101. sz. Ipari Tanuló Intézettel, s a József Attila Olvasómozgalom első próbáit nem vizsgálószertűen, hanem megbeszélészerűen rendezte meg. Az irodalmi megbeszélésre illetve a próbázásra a munkásfiatalok jöttek el a könyvtárba és megtekintették a könyvtárat is. A következő héten pedig a könyvtár fiatal dolgozóit látogattak el a tanuló intézetbe, ahol színes irodalmi műsort rendeztek. A kapcsolat nem ideiglenes, nyáron közös ki-

rándulás szervezését vették tervbe, majd a továbbiakban a könyvtár fiatal dolgozói irodalmi téren fenntartják a kapcsolatot a munkásfiatalokkal.

*

A PUTNOKI JÁRÁSI KÖNYVTÁR olvasóelemzést végez. Megvizsgálják, hogy egy negyedéven keresztül az olvasók milyen műveket igényelnek leginkább a könyvtárból.

*

AZ ABAUJSZÁNTÓI JÁRÁSI KÖNYVTÁR tervszerű olvasatát vezetett be. Egy bizonyos mű elolvasása után a könyvtáros meghatározza azt a könyvet, amelynek elolvasása soronkövetkezik. Ez a módszer alkalmas egy író összes műveinek elolvasatására, vagy egy bizonyos témakör irodalmának megismertetésére.

*

A II. RÁKÓCZI FERENC KÖNYVTÁR kölcsönzőjében 50 munkásolvasó által kikölcsönzött könyvek elemzését végezték el 1960 második negyedévében. A kerőfüzetek alapján folytatott elemzésből megmutatkozott, hogy a felmerülő igények sokkal nagyobbak, mint amilyenekre a könyvtár számított.

*

A MEGYE NÉPKÖNYVTÁROSAI részére 1959-ben Mezőkövesden volt egyhetes tanfolyam. Ebben az évben július végén és augusztus elején tartottunk egy-egy hetes népkönyvtárosi tanfolyamot Ózdon. A tanfolyam hallgatói számára gazdag programot állítottunk össze, s azon elsősorban a tanácsi kezelésbe adott könyvtárak vezetői vettek részt. A tanfolyamról következő számunkban részletesen beszámolunk.

*

SZÉP EREDMÉNYT ÉRT EL Borosnyay Rózsa, bükk-szentkereszti községi könyvtáros, 1960. I. félévében. A könyvtárnak június 30-ig 128 beiratkozott olvasója volt és ebből 48 a 14 év alatti iskolásgyermek. A félév alatt kikölcsönzött kötetek száma eléri az 1 800 kötetet. Mivel a községben szlovák anyanyelvűek élnek, a könyvtár júliusban 50 kötet szlováknyelvű könyvet kapott a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetségétől ajándékba. Ugyancsak kapott Répáshuta könyvtára is 50 kötet szlováknyelvű könyvet május hónapban.

*

A SZERENCSEI JÁRÁSI KÖNYVTÁR az Ünnepi Könyvhét ideje alatt könyvkiállítást rendezett a Szabó KTSZ munkahelyén. Ugyanott könyvszemlét is tartottak.

*

AZ EDELÉNYI JÁRÁSI KÖNYVTÁR Módszertani Utmutatót adott ki a falusi könyvtárak számára. Az 1. sz. útmutató a tanácsi kezelésbe adott könyvtárak könyvbeszerzésével, a könyvanyag feldolgozásával és az ezzel kapcsolatos feladatok elvégzésével foglalkozik.

*

A II. RÁKÓCZI FERENC KÖNYVTÁR tulajdonában lévő művelődési autó, amely hármas feladattal járja a borsodi tanyákat, több mint egy éve végzi munkáját. A művelődési autó könyvtárába 1959-ben 33 településen 1370 személy iratkozott be, 1960-ban 24-re csökkent az autó kölcsönzőállomásainak száma. Június 30-ig 1 030 személy iratkozott be az autó olvasótáborába. Egy év alatt a művelődési autó könyvtárából 11 670 kötet

könyvet kölcsönöztek ki az olvasók. A művelődési autó segítségével egy év alatt 104 ismeretterjesztő előadást tartottunk, melyek közül több mint 40 irodalmi tárgyú volt.

*

1960 ELSŐ FÉLÉVÉBEN az alábbi községek könyvtárai érték el a legjobb kölcsönzési eredményeket: Tiszalúc 4062, Alsóvadász 3812, Tiszalkeszi 3729, Bánréve 3246, Parasznya 2873, Tolcsva 2665, Kelemér 2654, Végardó 2588, Cigánd 2308, Cserépfalu 2168, Emőd 2133, Erdőbénye 2106, Ond 2022, Boldva 1917, Sánta 1727 kötet. A szép kölcsönzési eredményekért a fenti községek könyvtárosait dícséret illeti.

*

A II. RÁKÓCZI FERENC KÖNYVTÁR nyilvános olvasóterme július 18-án újból megnyílt. Ezzel egyidejűleg a tájékoztató szolgálat is megkezdte működését. Az olvasóteremben értékes és ritka szakkönyvek, ideológiai és politikai művek, bibliográfiák, lexikonok, továbbá hírlapok, hazai és külföldi folyóiratok, szaklapok állnak a látogatók rendelkezésére. A tájékoztató szolgálattól az érdeklődők akár közvetlenül, akár telefonon, akár pedig írásban kaphatnak felvilágosítást a mindennapi életben, a munkában, a tanulásban, vagy továbbképzésben adódó kérdésekre.

*

BORSOD MEGYE TERÜLETÉN

községi tanácsaink az 1960-as évre községfejlesztési alappól a letéti és a tanácsi kezelésbe adott könyvtárak részére 307.400 forint összeget irányoztak elő könyvvásárlásra. Egyéb beszerzésre 51 000 forintot terveztek. Ezen összeg jársonként az alábbiak szerint oszlik meg:

	Forint	Forint
Abaujszántó — — —	25 710,—	
Edelény — — — —	23 400,—	21 800,—
Encs — — — — —	11 800,—	
Mezőcsát — — — —	31 500,—	
Mezőkövesd — — —	30 950,—	
Miskolc — — — — —	79 000,—	
Ózd — — — — —	18 400,—	7 200,—
Putnok — — — — —	25 000,—	6 000,—
Sátoraljaújhely — —	24 340,—	
Szerencs — — — —	25 500,—	16 000,—
Szikszó — — — — —	11 800,—	
Összesen: 307 400,—		51 000,—

A könyvbeszerzés megyeszinten a könyvtárak tanácsi kezelésbe való adása révén az 1959. évi előiránnyal szemben igen nagy emelkedést mutat. Százalékban kifejezve az emelkedés 69,5 százalék. Ez a tény igen komoly bizonyíték arra, hogy a tanácsok, mint saját intézményükkel, igen komolyan foglalkoznak könyvtárak fejlesztésével.

BORSODI KÖNYVTÁROS.

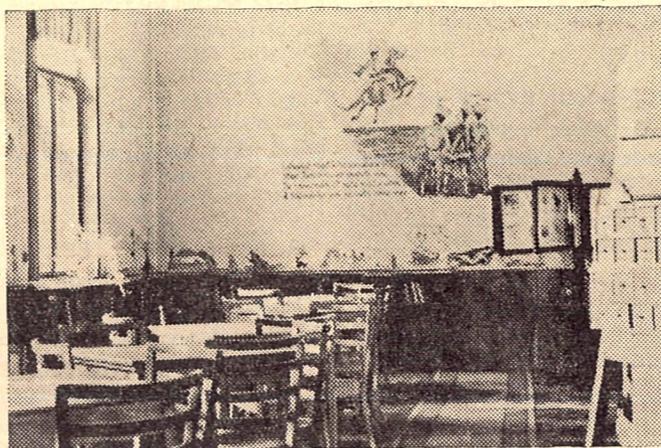
Kiadja kézirat gyanánt a miskolci II. Rákóczi Ferenc Könyvtár.

Felölös kiadó: Szőnyi László.

Megjelenik negyedévenként 550 példányban.

Borsod megyei Nyomdaipari V. Miskolc — 1960. VII. 15523 - 550

Felölös vezető: Kárpáti György.

A MISKOLCI II. RÁKÓCZI FERENC KÖNYVTÁR GYERMEKKÖNYVTÁRÁNAK OLVASÓTERME

A szép, otthonosan berendezett olvasóteremben körül a fal mentén a 14 év alatti iskolások termetéhez mérten alacsony könyvespolcok vannak. Itt a könyvek kiválasztása szabadpolcrendszerű. Ezt az eljárást a gyermekkönyvtár 1959-ben vezette be, s az azóta szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a szabadpolcos kölcsönzés bevezetésének számtalan előnye van. Önállóságot követel a gyermekolvasótól, saját maga választja ki olvasmányát. A különböző korosztályú iskolás gyermekek számára külön van választva a számukra ajánlott irodalom. Az olvasóteremben ezenkívül számos társasjáték áll a gyermeklátogatók rendelkezésére. Havonta több alkalommal tartanak diavetítéseket is.

A gyermekolvasók számára a könyvespolcokon elhelyezett könyvek közötti könnyű tájékozódás szempontjából katalógus is készült, melyben az alábbi csoportok szerint ajánlják a könyveket: mesekönyvek 9—11 éveseknek, 12—14 éveseknek, klasszikusok. A gyermekkönyvtár állományáról betűrendes és szakkatalógus is készült, mely segít a gyermekolvasóknak olvasmányuk kiválasztásában. A gyermekkönyvtár évi forgalma igen számottevő. Nagyon sok iskolás látogatja a könyvtárat, s ez késtégtelen előrehaladást jelent számukra a tanulásban, önképzésben, de nem utolsósorban nevelésükben is.